

**Acht voorstellingen uytghegheven van die van het pausdom,
om te bevestighen de waerheydt ende alghemeynheydt hares
gheloofs, tegens alle nieuwe (gelijck zijse noemen) sectarisen
: mitsgaders oock acht teghenstellinghen, der Gereformeerde,
dienende tot antwoord ende wederlegginge der selviger
Catholijcke voorstellingen**

<https://hdl.handle.net/1874/20607>

Acht Voorstellingenhen

**Wytghegheben van die van het
pauzdom/ om te bevestighen de waerheydt ende alghes
meynheydt hares gheloofs/ tegens alle nieuwe
(gelijck zylse noemen) Sectarisen.**

Mitsgaders oock

Acht teghenstellinghen,

**Der Gereformeerde: dienende tot antwoordt ende weder
legginge der selviger Catholijcke voorstellingen.**

Wtghegheven tot nut ende profijt, van alle
Lief-hebbers der Waerheyt.

Gala. 1. vers. 9.

Ist dat u yemandt predickt anders dan ghy lieden ont-
fanghen hebt, die zy vervloect.

Dit Boeckjen is Gedruckt voor Hendrick van Meghen, d'welck een beminder is
van alle waerheyt. Den 12. October stilo veteri 1656.

De I. Voorstel-
linghe.

Vnder Hepligen
Apostelen tyden
tot het 15 17 als
Martin Luther eerst
begost heeft zijn nieu-
we leeringhe / en isser
niet eenē geweest inde
gantsche werelt / die in
alles also geloost heeft
ghelyck nu inhout die
optine vāde Martini-
stē / Calvinistē / weder-
Doopers / oft andere
diergelijcke nieuwe lee-
raers. Doch en comen
ooc dese voozsepde sec-
tarisen niet bewijzen
dat die heplige Apo-
stelen oft Evangelis-
ten van heurlieder
secten geweest sijn.

Waer upt volgt / dat
die martinisten, calvi-
nisten / wederdoopers
en diergelijcke andere
ghen geloove en heb-
ben / maer alleenlijcken
eene nieuwe vont / welc
sp vooz haer verneemt
geloove houden. Ende
dat se sijn vanden daer
die heplighe Schrif-
tuere op veel plaatsen
af spreekt. Valsche
Prophetē die inde laet-
ste tyde soudē komen.

† Incon-
fucilen ?
Catharos.
† Grego-
rius. 9.
Innocen-
tius. 4.
Martini-
nus. 5.
1. Tim. 4.
1.

Christelijcke
Tegenstellingen /
gheboecht tot Antwoorde ende
Teghensprake der ghepretendeerde
Catholijcke Woorstelingen.

3.

Ande heplige Apostelen tijden tot den dage
van hupden / en isser niemant geweest /
dewelcke / met de H. Schifture / heeft
van valscheyt kommen overtuppen de Leere
der Reformeerde Kercke deser Nederlan-
den / alsoo de selve sommertlijcken verbaet staet in
Catechismo der vooz Kercke.

Doch en comen de Papisen niet bewijzen / datter
eenich rechtinnich Leeraer binnen dese 1600. jaren 3p
geweest / die also gheleert heeft / als tegenwoordich de
Pauselycke Kercke leert van een artijckel alleen / (ick la-
te varen van alle) namelijk / van het geschreven woort
Gods.

Waer upt volcht / dat de Leere der Reformeerde
Kercke vooz. niet en 3p een nieuwe vont / noch te
en verneemt gheloove / maer de oude Catholijcke
Apostolische leere geloove: over veel Jaren inde Oof-
terliche ende Westersche Kercke beleeden / maer sedert den
Jaren 1152. seer swaerlijcken verbolcht ende wredelij-
cken bestreden vanden Paus van Romē in Italien / Pa-
pels / Sicilien / Hispanien / Duytlandt / Engelandt /
Francrijcke / Bohemien en Nederlant / onder de hate-
lijcke tijtlen van keuters, nieuwe Manicheen, Wicelvi-
sten Waldensen, Husfytten, &c. waer door sy by ontal-
lijcke duyfenden ober al vernielt / hare boeckē ver-
brant / hare goederen verooft / en hare huppen te gronde
uytgeroep sijn / blijkende by de bloedighe Placcaten
des keisers Frederici 2. eeniger Pausen, † Extraba-
gantē / ende de Register der Inquisiteuren.

Volcht oock upt desen / dat inde Pauselijcke Kercke
gheleert worden menschelijcke vonden ende nieuwe
verdictselen / ende dat hare Leeraers sijn / vande
welcke de Schifture ons getuyghet: Verleydende gee-
sten die leeringe der duyvelen ouden dryven, geveynsde
leugensprekers, verbiednede te houwelicken ende te ont-
houden van spyse die Godt gheschapen heeft, &c.

De II. Voorstel-
linghe.

MEn kan niet bewi-
sen / dat die Reli-
gie / ende het gelove
van de W. Catholijcke
Roomse Kercke / van
eenige Paus / Concilie /
oft Catholijken Bis-
schop in eenich punt
(het gelove aengaende)
eentelstins verandert
z' Doch en kunnen van
gelijke niemanden
noemen die dat veran-
dert soude hebben.

Maer ter kontrarien
betoontmen dat selve
geloove vande Apo-
sten tijden altoos van
hant tot hant onver-
andert den nakomelin-
ghen overgelevert is.

Waer upt sekerlijck
volcht ende opentlijck
blijct dat het selve is
dat die Apostelen ge-
leert hebben. Ende soo
het warachtig oprecht
geloove is dat in de
Schole Christi die
Apostelen ontfanghe
hebben.

De III Voorstel-
linghe.

MEn kan oock niet
bewijfen dat in
eenighe Ceremonien /
Sacramenten / Lee-
ringhen der Heyliger
Catholijcke Room-
sche Kercke pet z' tege

1. Cor. 3.
11.Matt. 21.
12.Ephē. 2.
20.Apo. 21.
14.

Apoc. 13.

2. Theff.
2. 4.

Apo. 17.

Dani. 11.

Matt. 13.

MEn kan bewijfen / dat de Roomse Kercke,
waer van den Paus het Hoofd is / niet en z' de
hlyge Catholijcke Kercke / aengesien z' is af-
geweken so van Christo Jesu / den waren uptersten
hoelststeen ende fondament der Kercken / als oock van
Gode / die desen hoelststeen heeft gelept / ende van
Godes / woort / door twelcke dese hoelststeen is ghe-
lept / ende is ghelworden een Synagoge der Antichrists:
niet tegensstaende de bysonder ende speciale waer-
schouwinge / die den H. Gheest aen haer met namen
voorzefen afval heeft gedaen / Rom. 11. 19. &c. ende
die klare naechte beschryvinge des Antichrists, die
haer ende allen Christenen ten besten is geschiet. Mit-
schaders sijnen listige ende schadelicke Opcomste /
Openbaeringe ende Regnatie / seggende: dat hy soude
wesen een Beest, dat is / geduerich vynde / hebbende
twee hoornen gelyck het Lam dat is / Priesterliche ende
Conincklycke macht / succederende naer het Beest met
seven hoofden ende thien hoornen, dat is het Room-
sche Italiaensche Keyser-ryck / dat hy soude sitten in-
den Tempel Gods, hemselven verheffende bove al wat
Godt ofte Goddienst genaemt wort: nemende sijne sit-
plaetse in een groote stadt die ten tijden Joannis had-
de het Coninckrycke over de Coninghen de aerde, heb-
bende in haer begrip seven bergen, dat is epgentlijcken
Romen: alwaer hy bestaen heeft te verletten de tyden
ende stonden, ende heeft verlaten den Godt sijner Wa-
beren ofte voorzaten Petri / Pauli / etc. ende aengenom-
men te dienen den God Maolim met silver, goud, ende
costelicke gesteente, die syne voorvaderen noyt en heb-
ben gekent.

Waer upt sekerlijcken moet volgen / dat inde Pausel-
like kercke niet can wesen selve gelove / als de heyl-
ge Apostelen geleert / ende aen de Catholijcke kercke
hebben schriftelicken overgelevert / in voegen dat niet
noedich en is so prijs te toonen ofte een persoon te
noemen die den Antichrist sijnen stoel geset / ofte
desen afval ernstelicken geproccureert heeft: aengesien
den Woosen sijn quaet saept / als de arbeiders slapen
ofte slummeren.

III.

De Pauselike Kercke kan geenstins bewijfen / noch
te dat hare Ceremonien inde administratie van
hare

Voorstel. der Room.

die heplighe Schrif-
ture: Maer ter con-
trarre de leeraers be-
thoonen klaerlijck die
inz de schrifture over
al te overcomen. Als:
Dat is myn Lichaem.
Ende andere.

Waer wyt volcht /
dat Martinisten/ Ca-
vinisten / ende andere
sectarisen sonder reden
hen af-geweken hebbe
van onse heplighe Cat-
holijke Roomsche
kercke Ende dat nie-
mant en can bewijzen
waerom dat ymant /
afwijkende vande
Catholijke kercke /
meer hem sal begeben
tot de Martinisten /
dan tot Calvinisten /
Wederdoopers / Puri-
tanen / oft eeneghe
andere.

hare Sacrameten ofte Godsdienst gebruyckelijck
Christmattich zijn: nochte dat sy der selver een vaste
ende seker beduydinge konnen geben/ blijkende by alle
de verschapden opinten haer der geleerde, die sich heb-
ben onderstaen / de Pauselicke Misse wyt te leggen / ende
de woorden Christi Dat is myn lichaem, totte selve /
naer de mate des geloofs/ toe te passen.

Maer wort bewisen mette heplighe Schrifture/ dat
inde Pauselicke Kercke gheleert wordt/ t'ghene dat di-
rectelicken tegen deselve stridet/ als:

1. Van het degaen des dienst Godts in onbekende
tale / die den ghenenken man niet en verstaet: teghen
de leere Pauli 1. Cor. 14. 16.
2. Van het ghebruyck der beelden inden selven haren
Godsdienst/ om gode ende sijne hepligen/ so sy seggen
daer mede te eeren: teghen Exod. 20. 4. Deut 4. 16.
3. Van het schenden des laetsten Testamentis Jesu
Christi/ twelcke hy met sijn doot heeft bebesticht / in
twelcke sy den Christenen/ die op haer wijze geen da-
gelycke Misse en doen / berooven vanden beker der
seggheninghe / teghen Marc. 14. 23. 1. Cor. 10. 16.
4. Van het Houwelick / twelcke sy leeren haren
Mispriesteren ongeoorzeloft te zijn als een vleyschelicke
sake / in welcke sy Gode niet kunnen behagen: teghen
Heb. 13. 4. Ende van vleysch ende symbel: (dat Godt
gheschapen heeft niet danckbaerheyt te gebruycken /
den gelovigen / ende die de waerheyt kennen) twelcke
sy op sekere dagen verbieden te eten: tegen 1. Timoth.
4. 1. Colof. 2. 16.
5. Vande verboden Houwelicken Levi. 18. ende 20.
van welcke sy leeren dat hare Kercke ofte Paus, de
macht heeft om die te consenteren ende toe te laten te-
ghen Act. 5. 29.

Maer wyt volcht/ dat de Christenen der Reformeerde
Kercke deser Nederlanden, vande Roomsche Pauselic-
ke Kercken, om rechtveerdighe oorzaak afgewelken
zijn: volgende de Hemelsche stemme roepende: Gaet
uyt van haer myn volck, op dat ghy harer sonden niet
declachtich en werdet, op dat ghy van hare plaghen niet
en ontfangt.

III.

DE Pauselycke Leeraers, konnen niet bewijzen dat
yemant de sonde kan verghen van alleen Godt
ofte datter Gode den Hemelschen Vader eenich ander
Offer aangenaem is tot versoeninge des werelds / dan
het

De III. Voorstel-
lingen.

Men kan van ghe-
lijcke niet bewijse
dat opt in de H. kere-
ke toegelaten zijn
Priesters die van Bis-
choppen niet gewijt
en waren.

Apoca.
18, 4.

Mat. 2: 7.

Mat. 3. 17
Eph. 1. 6.

Voorstel. der Room.

Eph. 5. 2.

Teghenlinge der ghereformeerde.

Waer upt volcht/ dat alle ministers der martinisten/ Calvinisten/ ende andere sectarisen niet geluyt naer het out gebuyt dat der Hepliger Kercken / gheen rechte Priesters en sijn / ende in haren nachtmael anders niet upt en repken dan een slecht stut bzoot sonder yet meer. Ende datse over sulcks den menschen van haer sonden niet comen oft vermoghen te absolveren / maer laten die sondigen menschen so buyt als sy te horen waren.

2. Coria.

5. 19.

Eph. 1.

10.

1. Corin.

14. 32.

Tit. 1. 9.

1. Tim. 5.

14.

het Offer sijns Soons : ofte dat oock eenich Priester den Sone weerdichliken can opofferen / dan den Sone sijn selfs alleen.

Daer tegen de Leeraers der reformeerde Kercke connen bewijsen / dat God het woort der versoeninghe / in eenighe personen heeft gelept / ende die ghesonden inde werelt / om dooz het aendienen des boozsz woortsz de menschen dese versoeninge deelachtich te maken / ende haer dooz de vergebinghe der sonden in Christo met Gode te vereenigen : welke personen / niet van Wisthopp die Wistern opt hooft / ende Staven in de handen voeren / naer de wijse der Pauselicke Kercken : maer vande Kercke Gods / beroepen vande Propheeten / den welcken den gheest der Propheeten is onderwoopen / ondersocht ende beproeft worden / of sy gesont sijn inden ghelobe / bequaem sijn om anderen te leeren / ende die teghen staen den mont te stoppen : ende daer na dooz oplegginghe der handen des Priesterchaps Gode / en den woorde sijner genaden worden bevolen.

Waer upt volcht dat de Biecht ende Offer-priester vande Pauselicke Bisschop boozsien met macht / (1. om den ghenen die hare sonden in sijn ooze hebbende toegheluistert / een boetschult op te leggen / ende hare sonden te vergeb en upt cracht van het lijden Christi Jesu / item dooz de verdiensten van Maria de moeder Gods ende aller Heplighen / mitgeders van weten t'ghene sy opt goet ghedaen / ofte quaet hebben verdragen. 2. Om Gode den Hemelschen Vader sijnen Sone / ware Godt ende mensche / upt een stuccken bzoots ende weynige gewaterde wijn / dooz de cracht van seker woorden over de boozschreben elementen hemelicken ghesproken / op te offeren ende daer dooz te betomen so wel lichamelicke welbaben vooz menschen ende beesten / als oock de verghebinghe der sonden van levende ende dooden :) anipten ende tijtlen sijn niet der kercke Christi , maer der Synagoge Antichristi epghen.

2. Corin.

13. 5.

Gal. 3. 2.

Ende dat de Leeraers der Reformeerde Kercke deser Nederlanden / opte boozschreben wijse beroepen / beproeft / ende toegelaten / wettelicken beroepinghe hebben : ende dat dien volgende / de gelsobighen / dooz haren dienst / upt den woorde Gods ende heplige Sacramenten naer de instellinghe bedient / hen comen verselieren vande verghebinghe der sonden / ende ghemenschap met God dooz onsen Heere Jesum Christum.

Inde

De V. Voorstellin-
gen.

Ide gâtische Schrif-
tuere en vintmen
niet beschreven datmē
anders niet ghelooben
en sal dan dat upt dzuc-
kelycken oft expresse-
lycken gheschreven
staet inde heplighe
Schziftuere.

Waer upt volcht /
dat alle Martinisten/
Calvinisten, ende ander
sectarisen fundament
te gronden gaet.
Dwelck is datmen
niet en sal ghelooben /
dan dat inde schzifture
expresselycken staet:

2. Timo.
3. 16.

Ioan. 20.

32.

Ioan. 5.

39.

Deu. 4. 2.

Apoc. 22.

18.

Esa. 29-13.

Mat. 15. 9.

Gal. 5. 1.

Gal. 4. 9.

Colo. 2.

8. 16.

Tit. 1. 1.

D.

Ide Schziftuere des Ouden ende Nieuwen Testa-
ments vintmen dese twee dingen beschreven / na-
melijck / ten eersten, Dat het woordt der hepligher
Schziftuere niet alleen sufficient is / tot leeren / bestraf-
sen / vermanen / onderwijzen / ende vertroosten / op dat
den mensche Gods / gheheel soude verleen tot alle goede
wercken volmactelicken onderwesen / maer oock soo-
danich / dat wy dooz den ghelooben en den selven
woorde / de salicheydt comen becomen / met bevel om
de selve ernstelicken te ondersoecken / sonder yet daer
aen ofte daer van / te doene. Ten anderen, dat God te
vergeefs geeert ende gebreest wort / na d'instellingen
der menschen: wyder te kernen geuende den geloobi-
ghen des Nieuwen Testaments / dat Christus haer
heest vyz genaect vanden jocke ende dienstbaersheyt
des wereldds / waerschouwende / dat sy inde selve vyz-
heyt sullen blijven staen / sonder haer wederom te ge-
hen tot dienste / ende totte instellingen ofte des wets /
ofte der menschen / al wast oor dat sy mochten bestaen
in gewilligen dienst der Engelen / in ootmoedicheyt /
ofte int lichaem niet te sparen / ende daer dooz een.
waen van wysheyt mochten hebben.

Hier upt beslypten de Leeraers der Reformeerder
Kercken deser Nederlanden / dat de H. Schzifture zy
den regel ende rechsnoer des gheloofs / ende dat het
fondament van hare Leere Godts gheopenbaerdt
wille zijnde / vast ende seker staet: Waer t'fondament
der Pauselicke Leere op Traditien staende / onseker
ende bewegelicken is / ende over sulcx verworpen als
menschelike leere / in Godts woort niet bekend / dese na-
volghende Articken der Pauselicker Kercke: **Leende.**

Ten eersten: vanden Paus / dat hy soude wesen den
rechten nasate van S. Pieter / ende eenichsten Vicaris
Jesu Christi / om als een Viceroy in Christi absentia /
zyn Kercke hier opter Aerde te regeren / met Privi-
legien. 1. / Dat hy niet en kan dwalen. 2. / Dat hy
tot gheens Menschen berispinghe hier opter Aerden
staet / al liep hy met ontallicke Zielen naer den Dup-
vel vander Hellen: Ende dat hy daerom de Macht heeft,
als hebbende oor in zyn Herte dooz den Dingher des
Seefts alle wysheyt geschreven / om niet zyn levende
stem de Doode-letteren der hepligher Schziftuere upt-
te legghen / ende de Consciencien der Menschen met zyn
Wetten te binden / ende van Godts Wetten te ontbinden

Ten twede, vande Wisse datse soude wesen eē Sacrificie
waer dooz men niet alleen soude bekomen lichamelijke
welbaer.

Die VI. Voorstel-
linghen.

Ejde om dese Voor-
stellinghen te bevestige
wozt begeert dat Mar-
tinisten Calvinisten /
ende andere Sectarisen
betoonen waer beschre-
ven staet dat S. Mat-
theus Evangelie die
Heplige Schrif-
tuere is ende niet het Evangelie
van Nicodemus. Het
welcke niet konnende
bewijzen ende geloven-
de nochtans dat S.
Mattheus Evangelie
die Heplige Schrif-
tuere is / moeten be-
kennen dat sy wat ge-
looven / bewelcke niet
en staet gheschreven in
die H. Schrif-
tuere.

Rom. 10.
17.

1. Petr. 5.
13.
Col. 4. 14.

1. Petr. 1.
25.

weldaden vooz menschen ende Beesten / maer oock
bergvinge der sonden / vooz levende ende vooz doode.

Ten derden van 't Dagebyer / twelcke soude wesen
een plaetse opten wech naer den Hemel / byten Hel
ende Hemel staende / in twelcke de geestelicke sielen der
ghelooovigen / die van dese werelt scepderde niet ge-
noechsaem zyn / gesuybert dooz het bloet Christi van
alle hare sonden / noodich hebben gesuybert te worden
dooz het liden van een seker lichamelijck byer / een-
ghe jaren / oock tot vele honderden toe / tot dat sy vol-
comelijck sullen hebben betaelt / ofte dooz hulpen van-
de levende sullen ghesuybert wesen.

Ten vierden, vande verstozven menschen / die den
Paus van Romem ghekeurt ende uytgeroepen soude
hebben vooz Heplighen: datnense moet aentropen
ende dienen / om dooz haer verdiensten ende vooz bid-
dinge by Gode den Hemelschen Vader ghesolpen te
worden.

Ten vijfden, dat peggelijck mensch / die tot de jaren
sijner discretie gheromen is / soude gheshouden wesen
sijn sonden so bekende als onbekende / aen enen Biecht-
priester te openbaeren / om also vande selve soudr ver-
lost te worden naer dat de penitentie soude wesen ver-
daen / dien den Biecht-priester, sijn biecht-kint opghe-
lept soude hebben.

D J.

Dierom bekennen die vande Reformeerde Kercke
naechtelicke / dat sy niet en gheloooven / daer van
geen geschreven woort Gods van is / coc selfs
dit niet / dat Matthi Evangelie Gods woort is /
ende Nicodemus niet Want beneffens den tijtel die vooz
het Evangelie Matthei staerde / ons te kennen geft /
van wien dat het selve is geschreven / ende dat dit boec
Matthei overeen komt, met het gene dat van Marco /
die een sone Petri / ende Luca / die een metgeselle Pauli
was / is gheschreven: Soo ist kennelick / dat dit boeck
mette andere vande eerste tijden der Apostolische kerc-
lie is gheboecht ende bewaert geworden by de Wet /
Propheeten ende Psalmen / tot een bewijs dattet Gods
woort is / dat inder eulwichheit duert / ende van Gode
beschermt wozt. Waert sake dat Nicodemus Evangelie
Gods woort hadde geweest / t soude noyt upt den
Bybel gestaeu / noch upt t herte der menschen hebben
vergaen: alst blyckt by den dach van huyden. Houden-
de van dese niet te min in behoorzlycke waerde / het ge-
tuyge-

tygenisse niet der tegenwoordige Pauselicke kercke, maer der eerste Apostolische Kercke, ghelijck Augustio zijn eerste bekeerlinge van de Manicheen, het ghetuyghenisse der selver kercke heeft bewogen / om het Ewanghelium der Manicheen / dat voor Manicheit tijden noyt en was / te verworpen: ende Gods gheschreven woort / alsoo dat by de teghenwoordige kercke Christi noch is / aen te nemen / dat van de Apostelen tijden / voor Manicheus opromste / bekent ende gheleert was.

Waer upt volcht dat de Papisten godslasterliken doen / als sy willen de sekerheyt der Schriftuere aen hare kercke stellen / dewelcke aen Godt ende synen Geeste staet om dat Augustinus door het getuygenisse der kercke voor synen tijden (dat is de Apostolische ende niet de Pauselicke) eerst is bewogen gheweest om geschreven woort aen te nemen / ende Manicheit schryften te suspenteren / ja te verworpen.

W J J.

Die bande Pauselicke Kercke connen niet bewijse upt de heylighe Schriftuere de waerheyt vande Artijckelen by ons te vooren berispt: als sy oock niet connen bewijzen / dat in de eerste ses hondert jaren inde Griecsche ende Latinsche kercke den Paus van Romem voor sulcke een personagie aengesten / geleert / ende gheert is gheweest / als boven is reghewesen / in conformite vande leere der tegenwoordige Pauselicke Kercke Nochte en sullen gheenssins bewijzen dat vande Wisse / Aenroepinghe der Heyligen / Bidden voor de dooden / ende diergelijcke artijckelen so geuoelt ende geleert is vande rechtsinnighe Widen / van de tijden der Apostelen tot het Jaer 600. voor geschreven / als sy nu gheuoelen ende leeren. Ende connen tot op den dach van huyden niet bethoonen dattet Catholijcke zijn / die in dese artijckelen mette Pauselicke Kercke in een geuoelen staet.

Die bande Reformeerde Kercke, gheleert zijnde upt Gods woort / waer / warmer / ende hoe den Antichrist soude opcomen / openbaer worden / ende regueren: Ende merckende upt de Historien / ende dagelicksche experientie / dat vanden Paus woort veruult / t' ghenen voorsept is vanden Antichrist: Moeten nootsakelijc van hem geuoelen / dat hy zy den Antichrist, van wien Daniel, Paulus ende Ioannes gheschreven hebben / dat hy

W

komen

De VII. Voorstellin ghen.

MEn can oock niet bewijzen dat binnen dese vijftien hondert Jaren eenige Catholijcke den Paus van Roemen voor Antichrist ghesuden heeft / oft het heylighe Sacrament der Wassen ghelastert heeft / oft d'aenroepinghe der Heyligen / gebeden voor de dooden / oft diergelijcke saken / nu vijftien hondert Jaren lanck (het Geloobe ende heilighe opentlijck aenquende de gheheele werelt gebuycht zijnde / berispt heeft.

Waer upt volcht dat Martinisten / Calvinisten ende andere Sectarissen ongoddelijc doen die sulcke dingen lasteren.

Dan. 11.
45.
Apo. 17.

Voorstel. der Room.

Dan. 11.

45.

Apo. 17.

comen soude. Want hy heeft zijn tente ende stoel verheven inde groote Stadt met seven bergghen / dat is komen / in Gods tempel / dat is / onder de Christenen / ende niet onder de Joden : hem uytgebeude met Opper-Priesterlicke ende opper-Conincklicke macht, verheft hem selven boven Godt : Want hy violeert de Thien gheboden / die Godt met zyn engen vingher heeft geschreven in twee steene tafelen / tot een eeuwige gedachtenisse / ende violeert het Testament dat Christus met zyn bloet heeft bevestight. Hij verheft hem oock boven al dat Godsdienst genaemt wort. Want hy houtte vooz ketters / die met hem niet en gevoelen inden Godsdienst die hy op zijn eygen hant stelt ende verfelt / willende dat men een stuck broots vooz onsen Heere God sullen aenbidden / dat men de Heplighen / misgaders haere ghebeenten ende beelden Goddelijcke eere sullen aendoen etc. tegen het expres verbodt Gods. Ende merct hem selfs alleen mee ter ober den gantschen Woel / om daer toe ofte af te doen / om daer in veranderinge te maken ofte de fouten die daer in ghekomen mochten zyn / te beschermen / ende deselve alleen te verklaren ende upt te leggen naer zyn goetdinken.

Matc. 14.

23.

C. Ad. abolendam.

De Vaders, die vooz de eerste ses hondert jaren hebben geleest / en hebben den Antichrist (tig waer) niet gesten / om oorzacke dat hy alsdan noch niet gheopenbaert en was in zyn volle kracht. Hy besat binnen die jaren wel den stoel deseersten Beest, maer niet met volle macht als nu / want hy was dan noch besich te wercken de verborghentheyt der ongherechtigheyt. Nochtans hebben sy hem gelijk v m veere sien komen / ende geleest / dat hy inde Italiaensche kercke / binnen komen soude sitten. Jae Gregorius den Paus / levende Anno 592. heeft ons metten natten vinger getoont zijn Woozlooper / namelijk / de ghene die sich soude bestaen te noemen den Algemeijen Bisschop. Daer naer dat hy is openbaer gheworden / is hy van menich treffelijck gheleert Man ende Prince / den Antichrist ghenemt gheweest / als upt de Historien ende schriftte Bernerdi is te siene.

Irenaeus.

Ieronimus

Hilarius.

Waer upt volcht dat de Reformeerde kercke / den Paus ten rechten vooz den Antichrist upt roepen / ende de artijckelen vande Missie / aenroepinge der Heplighen / het bidden vooz de dooden berispen ende verwoyzen

Die VIII. Voorstel-
lingen.

De eerste Fondatuers van ons Christelijc geloove / also wel hier int Nederlant als in Spangien / Italien / Franckerycke / etc. en hebben noyt geen ander geloove bekennt / oft in dese landen ingezocht. Noch ons Ouders oock geen ander Gheloove ofte Religie ontfangen / dan het H. Catholijck Roomsche geloove. Het welke wy van de selve Ouders ontfangen ende tot noch toe bewaert hebben

Waer upt volcht / dat ongoddelijc doen Martinisten / Kalvinisten / ende andere Sectarissen / die eenen anderen verbadchten wordt den simpel lieben vooz t'rechte geloove ende louter Godts woordt voozhouden / dan in de gantsche Weerelt bekent / oft van haerlieder Ouders ontfangen is geweest. Want daer gheschreven staet / Soo wie u een ander Evangelium inbrenght sonder tegene dat ghij ontfangen hebt, zij

Anathema, dat is / ver-
maldijdt van Godt.

conclusie

V dese vooz-
gaende tegestel-
lingen volcht beschepde-
liken onmogelijck te zijn
dat Martinisten / kalvi-
nisten / ende andere secta-
risen in hare nieuwe ver-
dachte opinien konnen
God behagen / oft totter
eewiger salicheyt gera-
ken / oft oock d' eeuwighe
verdoemenisse antgaen/
want sonder geloove ist
onmogelijck Godt te be-
hagen Ende wy hebben
te vozen bewesen dat mar-
tinisten / kalvinisten ende
andere Sectarissen geen ge-
loove en hebben / maer
nieuwe verdachte ende
verkofen opinien / in
welcke blijvende / ten eeu-
wigen daghe niet en kon-
nen saligh wesen.

woyzen.

Ende dat die bande Pauselicke kercke ten onrechtē
haer toe schryben den titel bande Catholijcke kercke,
daer sy de Synagoge des Antichristi zyn: ende hare
Paus / het Hoofd / Wyrdbegon / ende oppersten Her-
der der kercke Christi nemen: daer sy een Wolf / Wel-
voerder / ende gheslaghen vpant Christe is.

III.

De eerste Fondateurs des Christelicken geloofs,
in Judea / Samaria / Griekelandt / Italien,
Hispanien / Franckrijcke / etc. zyn geweest / Apostelen
ende Apostolische mannen ende hebben geen ander gelo-
ven gheleert / dan sy van Christo ontfanghen / ende in
hare boeckien / konforn de Wet / ende de Propheeten
hebben geschreven.

Dat nu de Pauselicke Leeraers bewijzen / dat de Apo-
stelen ende Apostolische mannen inde voozschreven
Landen het tegenwoordich geloove der Pauselicke
kercke hebben geleert / ofte immers / dat haer Leer-
metter Apostelen schryfen accordeert / dat sy insgelijck
bewysen / dat de Leere der Reformeerde Kercke niet en
zy geleert bande voozschreven Mannen inde voozsepd
Landen / maer dat haere Leere strydich is tegen d'
Wet / Propheeten / ende Apostolische Schryfture.

Soo sullen sy moghen besluyten dat hare Leere Ca-
tholijck ende Apostelijck is / daer teghen de Leere der
Reformeerde kercke / nieu ende ketters. Maer alfoo sy
tot noch toe gheen van beyden en hebben ghedaen
nochte in haer macht niet en is te opene / soo besluyten
wy met Paulo Gal. 1. Soo wie een ander Evangelium
Predickt ofte aen neemt, dan de Apostelen hebben ghe-
predict, ofte die Kercke van haer heeft ontfanghen, di-
zy vervloect. Ende presenteren die bande Reformeerde
kercke upt den woorde Gods rekeuschap ende bewij-
haers gheloofs te doen dien het behooven ende beghee-
ren.

B 2

Conclusie

DAEROMME bemin-
de vrienden / wetende dat
u wisch so lanc is. Die
elsche pijn so uwer
naten groot is. Dit le-
den so onseker is. Ende
e doot so seker ende naer-
zende is / bedencht u op
e saken van uwer zielen.

Vidit & admisit Sil-
vester Pardo. S. The-
ol. Licentiarus Cath.
ecclie. Ant. Cano-
nicus: Librorumque
Gen for.

Conclusie

VVese voor gaende Propositionen volcht bes-
scheidungelicken / dat de Pauselicke kercke niet
enzp de kercke Christi / maer Synagoge des Anti-
christ / tot de welke behooren alle mond-Christe-
nen / die de liefde der waerheyt niet en hebben aenghe-
nomen / om salich te worden / maer hebben een welbe-
hagen ghehad in ongerechtigheyt / ende verhalven
metten mensch der sonden / ende den soner der verderffe-
nisse / ter salicheyt niet konnen gheraken / ten zy dat
sp vands ongherechtigheyt blieden.

2. The. 2.
10.

Ap. 18. 4.

Daerom / Beminde vrienden / lustert naer die
stemme / roepende uyt den hemel tot alle menschen/
Gaet uijt van haer mijn volck, op dat ghij haerder son-
den niet deelachtich en zijt, op dat ghij niet van hare
plaghen en ontfanghet,

Science & Conscience.

De waerheyt overwindt het onrecht /
Die recht doet / die en breeft niemant.

By my Hendrick van Meghen, den 20. Octob. 1650.

Aendachtighe Christelijcke LESER,

Glijckertwijs het een seer groote ende gantsch onuyt-
spreekelijcke weldaet ende ghenade Godts is / aen den Gerefors-
meerden Kercken deser Landen / soo ghenadelijck bewesen : Dat
door het een-stemmich oordeel aller Ghereformeerder Kercken /
niet alleen upt dese gemeeerde Provintien / maer upt meest alle
Continck-rijcken / Vorstendommen / Graeffschappen ende Repu-
blijcken des Christen-Wereldts / binnen Oordrecht in Sinodo Nationali / Anno
1618 ende 1619. vergaderd zynde / de oprechte sunberheyt ende recht-sinnige
waerheyt / vande leere der salicheyt / tegen de bedriegelijcke ende valsche dwalingen
der Remonstranten / soo naecht ende klaer upt Godts W. Woordt voorgesteldt ende
bevesticht is : Dat oock Godt de Heere / het moetwillich geweldt der Remonstrant-
scher Factie / twelck alle de pilaren des Lants dede wanckelen / ende beyde de Kercke
ende de Politie / de Justitie ende het Crighs-regement in disorde ende verwarringhe
selde / krachtelijck ontdekt ende verbroken heeft / also is het een seer schandelijcke ende
gantsch versopelijcke ondanchbaerheyt : Dat in onse Gereformeerde Politie ende
Kercke / soodanighe personen gebonden worden / die haer selven ende de over-groote
weldaden Godts / in de handthavinghe vande salich-makende Waerhepdt / soo verre
komen te vergheten / datse haer niet en schamen / noch daghelijck veele te spreucken /
ende verschepden beraetslagingen aen te wenden / om wederom den Gereformeerden
Kercken / daer toe aen te leyden / datse den Remonstrants- gesinden ledematen in haer
Remonstrantsche dwalinghen blijvende / ende hartnechelijck volhardende / soo verre
souden secken te accomoderen / ende met hare gerondenmeerde dwalingen te mo-
dereren / datse niet te min voor ledematen der Ghereformeerde Kercke / erkent / ende
tot de gemeenschap van des Heeren W. Avontmael / souden mogen toegelaten wer-
den : Welcke ondanchbare ende trouloose verradirpe der waerheyt / ende weder-in-
woeringe vande eenmael uptghespogen dwalingen der Remonstranten / daerom noch
meer / beyde in Politieke ende Kerckelijcke Persoonen / te verwonderen is : Dat tot
verschepden malen / van Jaer tot Jaer / ende noch onlanck in Aprili deses loopenden
Jaers / de vaste maintainue ende handthavinge der recht-sinniger leere / tegens de scha-
delijcke Factie der Remonstranten inde vergaderinghe der Ed. ende Groot Mog. W.
Staten van Hollandt ende Westvrieslandt / by alle de Leden ende Steden der selver /
seer solenmeel ende ernstigh ghesolueert ende ghearrresteert is : Ende dat oock alle

Kerckelycke Personen / by eede / eere ende onderschrypinge van haer eygen handen /
 op 't verbeuren van haere ampten / Godbzuchtelyck beloofst hebben haer in alles /
 na de uytspzaeck ende het oordeel des voorsz. Nationalen Synodi / tegen de Remon-
 strantsche factie te dragen / want hier uyt is geheel openbaer / dat de Politieke Per-
 sonen / die haer niet en ontfien tot accommodatie van de Remonstrantsche dwaelin-
 gen / te spreken ende aen te raden / geensins goede Patriotten ende Voorstanders des
 Vaderlands ende der waerer Religie en zyn / als die niet van herten toestemmen noch
 approuberen / 't gene tot hanthavinge ende bescherminge der Evangelischer waerheyt
 ende der rechtinniger leere der saligheyt / staetsche wyse by de Hoog. Overheyt onser
 Landen iteratibelyck besloten ende gearresteert is / Hier uyt blyckt oogenschynlyck /
 dattet ontrouwe Dienstknechten inde Wynbergh des Heeren zyn / die haer eedt / eere
 ende ampt soo weynig betrachten / datse haer niet en schamen / tegen haer eygen be-
 lofte ende solemmele onderteykeninghe / voozslaghen te doen / ende concepten vooz te
 warden / om dooz sulcke bedriegelycke accommodatie ende moderatie met de Remon-
 strantsche dwaelingen / een wyde deure te openen / waer dooz de gruwelycke ende ver-
 derffelycke Secte der selver / wederom int midden vande Kercke Godts / soude inge-
 voert werden. De Heere leert in syn woort expreffelyck / dat het ampt van syne Dien-
 naeren / in syn Kercke is / te waecken voor de Cudde , daer over haer de H. Geest tot
 opsienders gestelt heeft: toe te sien dat het kaf van de menschelycke droomen ende dwa-
 lingen, beneffens Godts reyne woordt / in syn Ghemeente niet in en cruppe / acht te
 hebben / dat niemant verleyt noch berooft en werde , door wysheyt ende listigheyt der
 ongestadiger menschen, die met dwalingen bespringen Godts H. woort leert oock /
 dat het ampt der Godbzuchtiger Overheden is / Het Wetboek des Heeren dach en-
 de nacht te lesen, ende alles te doen na 't gene daer inne geschreven staet. Voesterheeren
 te zyn over de Kercke ende Gemeente Godts: alle hagen van Afgoderye ende hooghteu
 van valschen Godtsdienst kloeckmoedelyck uyt te roeyen : So isset dan wel een schan-
 delycke ontrouwighheyt in beyden / dat by haer lieden sulcke schadelijke concepten
 ende voozslagen / tot dwalinge van valsche ende by alle Gerefomeerde Kercken ghe-
 rondenmeerde leere / hier ende daer gedaen worden. Wel is waer / dat sulck alles / met
 een grooten schyn van Godsaligheyt ende liefde tot brede / tot vernideringhe van
 tweedracht ende gedeeltheyt onder 't volck / tot aenwinninge van d' afgewekene / en-
 de wat dierghelycke meer is / plach voozgegeven ende fraepkens opgheronecht te
 worden. Maer 't is oock waerachtigh nyt Godts H. woort / dat de Sathan hem wel
 veranderen kan in een Engel des lichts ende zyn dienaers in dienaers der gerechticheyt:
 Dat de brede die Godt aengenaem is / met de waerheyt moet vereenigt ende verknocht
 zyn: Dat niet dooz het dulden der dwaelingen / maer dooz 't vrynoedigh tegenspre-
 ken / ende afwijcken vande selve de tweedracht ende Secten ghemindert ende bedwon-
 gen worden: Dat de ware eenigheyt des Geestes , die in Godts Kercke vloeyen moet de
 eenigheit des gheloofs is: Ende dat die verdwaelde menschen Christo alleen waerlyck
 geworden worden / die van hare dwaelingen afstaende, de waerheit bekennen ende aen-
 nemen / om saligh te worden. De H. Apostel Paulus leert in syn Brief Rom. Cap. 3.
 vers. 8. Dat de verdoemenisse der ghenere rechtveerdigh is , die daer seggen: Laet ons
 quaet doen, op dat het goede kome: Ende sullen wy noch in dit klare licht der waer-
 heydt / soo molle-blint zyn / dat wy de stichtinghe ende vermeerderinghe der Kercke
 Godts sullen soeken te bevorderen / met dwalinghe van valsche leeringhen / ende aen-
 neminghe van verderffelycke dwaelingen / Sullen wy noch ghelooven? dat dan de
 lieden

lieden **Christo** geworden sullen zyn / als sy alleen tot het **uyterlyck** gebruik des **H. Avontmaels** toegelaten zynde / in het oude **suerdeessem** van haere **dwaelinghen** / ende **valsche leer-poincten** / **hartneckelyck** volharden? Sal dat de **Kercke Christi** vrede kormen gheben / dat door het in-laeten van **strydende geloove** ende **verschillende ghevoelen** inde **voornaemste** **Hoofst-sacken** der **leere** / de **rechte materie** van **twist** / ende de **eyghentlycke fundamenten** van **twee-dracht** / in de **Kercke Godts** / met **voordacht** ende **opset** ghelept ende **berepdt** werden? Een **peder** **Christen** die den **Heere** **vzeest** / die de **salighmaekende leere** van **heren lief heeft** / ende **niet** naer de **Werelt** / maer naer **Godts woordt** / **wys** ende **verstandigh** wil syn / **verfoept** van **gantscher herten** dit **bedrieghelycke Mon-aensicht** van **vrede** / ende de **valsche bedeckinghe** der **schande** / die **gheen opzichten Dienaren Christi** **Jesu** en **betaent**. Om 't **welcke** noch **meer** te **vozdereu** / ende de **Gemeenten Christi** hier te **Lande** / **vooz** **fulcke trouwloose berlepdinghe** / in **tydes** te **waerschouwen** / hebbe ick my **selven** **vooz** **Godt** / in **eenboudigheyt** des **heren** / **belueght** ende **beroert** **ghewonden** / de **Christelycke** **Ghemeente** **koztelyck** **vooz** te **stellen** dese **volghende vaste** ende **bondighe liedenen**: **Waeromme** de **Ghereformeerde Kercken** **Christi**, in **goeder conscientien** **niet** en **vermoghen**, **eenighe** **Remonstrants-gesinde** **personen**, **foo** **lange** sy in **hare dwaelinghen** **hartneckelijck** **volharden**; **met** dat **haer** **dwalende**, ende **teghen** **Godts H. Woordt** **strijdende** **ghevoelen**, **tot** de **ghemeenschap** vande **Gereformeerde Kercke**, **door** 'r **gebruick** van **des Heeren** **Heiligh Avontmael**, **aen** te **nemen** ende te **ontfanghen**. **Ick** **bidde** **een** **peder** / **om** **des** **Heeren** **Christi** **wille** / **op** **het** **alder** **vriendelyckste** / **dat** **sy** **ghelieve** **deselve** **liedenen** **wel** te **behestighen** / ende **hem** **selven** **daer** **mede** / **teghen** **het** **listigh** ende **schadelyck** **bedroch** vande **ghepretendeerde accommodatie** ende **moderatie** / **met** **den** **Remonstrants-ghesinden** / **die** **veele** **hedensdaeghs** **inden** **moordt** **hebben** / **voorzichtelyck** te **wapenen**.

De eerste lieden is / **Om** **dat** **den** **opzichten** **Ghemeynten** **Christi** / **die** **op** **het** **fundament** der **Propheten** ende **Apostelen** **ghetimmert** **zijn**, **die** **de** **Pilaer** ende **vastigheit** der **waerheit** **zijn**, **die** **een** **lichaem** ende **gheest** **zijn**, **gheroepen** **tot** **een** **hoope** **haerer** **roepinghe**, **daer** **inne** **een** **Heere** **is**, **een** **Gheloove**, **een** **Doop**, **een** **Godt** ende **Vader** **aller**, &c. **expreslyck** in **Godts** **Heyligh** **woordt** **belast** ende **bevolen** **woordt** / **gheen** **ghemeynschap** te **hebben** **met** **enighe** **valsche** **dwaelinghen** ende **ketterpen** **inde** **leere** / **maer** **van** **deselve** **af** te **wycken** / **ende** **haer** **daer** **vooz** **sozgh** **vuldigh** te **wachten** / **want** **alsoo** **sepdt** **Christus** / **Matth.** **16.** **vers.** **6.** **Siet** **toe** **ende** **wacht** **u** **van** **deessem** **der** **Phariseen** **ende** **Saduceen**. **De** **Apostel** **Paulus** **oock** / **Rom.** **16.** **vers.** **17.** **Ick** **bidde** **uw** **Broeders**, **hebt** **acht** **op** **de** **ghene**, **die** **tweedracht** ende **erghernisse** **maecken** **teghens** **de** **Leere**, **die** **ghij** **geleert** **hebt**, **ende** **wijckt** **van** **hen**. **Wederom** **1.** **Timoth.** **6.** **vers.** **3.** **4.** **5.** **Is** **dat** **jemandt** **andere** **Leere** **leert**, **ende** **niet** **over** **een** **en** **komt** **met** **de** **ghefonde** **woorden** **onfes** **Heeren** **Jesu** **Christi**, **ende** **de** **Leere** **die** **nae** **der** **Godtsaligheit** **is**, **die** **is** **opgeblaesen**, **ende** **en** **weet** **niet** **maer** **is** **wtsinnigh** **in** **vraeghen** **ende** **strydt-woorden**, **uyt** **dewelcke** **komt** **nijdt**, **twist**, **lasteringhe**, **quade** **bedenckinghen**, **verkeerde** **argueringhen** **der** **menschen**, **die** **verdorven** **sinnen** **hebben** **ende** **vander** **waerheit** **berooft** **zijn**, **ende** **achten** **dat** **de** **Godtsaligheit** **sij** **gewin**, **wijckt** **vanden** **fulcke**. **Wederom** **Tit.** **3.** **vers.** **10.** **Een** **ketterfchen** **mensche** **vermijdt**, **nae** **de** **eerste** **ende** **tweede** **vermaninghe**. **wetende** **dat** **de** **fulcke** **verkeert** **is** **ende** **fondight**, **als** **die** **bij** **hem** **selven** **verdoemt** **is**. **Inghelpe** **beveeldt** **oock** **de** **Apostel** **Johannes** **in** **syn** **tweede** **bryef** / **aen** 't **10.** **vers.** **Soo** **jemandt** **tot** **u** **lieden** **komt** **ende** **dese** **Leere** **niet** **en** **brengt**, **en** **ontfangt** **hem** **niet** **in** **u** **huus**, **ende** **groet** **hem** **oock** **niet**.

Siet uyt alle dese expresse terten blyckt klaerlyck: Dat alle geestelycke Ghemeenschap met soodanige personen / die hardneckelyck in valsche leeringen stecken / den Kercken Christi / in Gods H. Woorz / uytzuckelyck verboden is.

Nu de Remonstrants-ghesinde Personen / die van haer ghevoelen ober de byf bekende Articulen niet willen afftaen / maer daer inne teghen de leere der Kercken / die in Gods H. woorz ghesundeert is / begheeren te volharden / verachtende het solemneel oordeel van alle de Gereformeerde Kercken / ende dooz het bedingh / van by haer ghevoelen te willen blyven / de deure van beter onderrechtighe ende aenneminghe der waerheydt / teenemael haer selven toefluptende / die syn inners soodanighe lieden / die moetwilligh ende hartneckelyck in haere valsche ende by allen Ghereformeerde Kercken / gerondenmeerde leere willen blyven stecken. Soo moet dan dese conclusie nootsaeckelyck volgen: Dat / volgens het bebel ende expres Gebodt Gods in syn Woorz / de Gereformeerde Kercken / schuldygh ende gehouden syn / gheen geestelycke ghemeenschap met den Remonstrants-ghesinden aen te gaen / maer vande sulche te wycken ende sich af te wenden / tot dat sy tot beter verstandt ghekomen / ende van haere dwalinghen bekeert synde / de heylsamen waerheydt / die inde Ghereformeerde Kercken geleert werdt / bekennen ende aennemen sullen.

De tweede lieden is: Om dat alle Opfieners der Ghereformeerder Kercken deser Provintien / met solemnele onderschryvinge van secker Arte / haer selven verplicht ende verbonden hebben / op verbeurte van haer Ampt / datse haer teenemael sullen conformeren ende reguleren / naer het oordeel ende de uytspraekie des laetsten Rationalis Synodi van Dordrecht; In't welke naedien eenstemmelyck by alle de Leden der Vergaderinghe / volghens Gods Heyligh Woorz / gheoordeelt is: Dat het ghevoelen der Remonstranten in de vijf bekende artikelen, in de Gereformeerde Kercken onlydelijck sy: dattet aen d'een syde af-wijckt van de waerheydt, ende aen d'ander syde een schuythol is van dwalinghen, daer door schadelijcke ende oude dwalingen wederom te voorschijn ghebracht, ende nieuwe ghesmedet zijn, &c. Soo en komen dan inners geen Kercken-dienaren deser Provintien / sonder haer selven aen trouweloos meynedighheit schuldygh te maekien / het Remonstrantsche ghevoelen vooz verdraeghlyck ende lydelyck in de Kercke Gods oordeelen / nochte oock die Remonstrants-ghesinde personen / die by sulck haer valsche ende veroordeelt geboelen / hartneckelyck blyven willen / tot de ghemeenschap onser Kercken aennemen ende ontfangen: Insonderheyt nadien de selve Rationale Synodus / in hare sententie van de weder-opneminghe der verdrwaelder ledematen tot de gemeenschap onser Kercken / wel expresselyck gestatueert ende gheoordeelt heeft; Datse door de klaerheit der waerheit sachtmoedelijck onder wesen moeten worden, oft Godt haer t' eenigher tijdt bekeeringe gave, om de waerheit te bekennen, op dat sy tot beter verstant gebracht zijnde, met eenen geest, mondt, gheloove ende liefde, tot de Kercke Godes ende gemeenschap der Heiligen souden mogen weder keeren. Hier op is noch gevolgt / dat de particuliere Synodus van Zuydt-hollandt in den Jaere 1619. binnen Leyden vergadert sijnde / in den 78. Artijckel expresselyck geresolveert heeft: Dat die ledematen, die uit eenvoudighheit, misverstant oft swackheit, de leere der Gereformeerder Kercken, aen-gaende het een oft t'ander artijckel der vijf verschillende poincten, noch volkomenlijck niet en kunnen ofte begrijpen ofte toestaen, oft t'gevoelen der Remonstranten in de selvige stucken, volkomenlijck verwerpen, tot de gemeenschap onser Kercken, alleenlijck toegelaten sullen worden, met dese conditien: Datse haer selven leerfaem be-thoonen

thoonen , ende beginnen haer te laten onderrichten , blyvende bij't ghene sy alrede goedt hebben aengenomen , ende wenschen noch verder in de 'waerheijt toe te nemen : datse ooc sullen beloven haer selven stil te houden , ende te willen arbeiden , datse inde kennisse der waerheijt meer ende meer mogen toenemen , ende met een verclaren de Le re der Gereformeerde kercke voor de rechte volcomene Leere der Salicheijt te houden , ende des voornemens te zijn , door de genade Gods , bij de selvige te blyven . Ende als in den volgenden jare 1620. in de Synode particulier ter Goude gehouden/dese Dra ghe wierde voor ghestelt. Of de particuliere ledematen , geheel staende in't gevoelen der Remonstranten , nopende de vijf strijdt. poincten , ende verclarende daer bij te wil len blyven , belovende niet te min haer te sullen stil houden , souden mogen ten H. Avont male toegelaten worden : **Is daer op wederom in den 68. Artikel gheresolveert** : Dat sulcx in geenderleije wyse en behoort te geschieden : ende om gevraeght zijnde , is ver claeft , dat het ghene Classibus ofte Kercken , onder desen Synode refoarterende , contrarie werdt gepractizeert . **Welcke resolutien der particuliere Synode van Zuydt-Hollant van de particuliere Synode van Noord-Hollandt in den Jare 1620. binnen Alch maer gehouden volkomenlyck syn geapprobeert ende onder de Acten des selven Si node geristreeft/om by alle Kercken des Noord-Hollandtschen quartiers/in gelyck formicheydt met die van Zuydt-Hollandt/onderhouden ende gepractiseert te werden Daerenboven/als by occasie van seker voorszach tot accommandatie van den Re monstrants-gefinden/in de Kercke van Rotterdam voorgevallen/van de selve Kercke ende Classis op den particulieren Sinodo van Zuyt-Hollant/nu onlanghs in Julio deses jaers binnen Dordrecht gehonden/dese Vrage was voorgestelt** : Of de woorden des 78. Artyckels Sijnodi Leydenfis nu te vozen van my aengetrokken/te verstaen zijn van soodanige ledematen , die in alle vyf Artijckelen te gelyck staen in't gevoelen der Remonstranten ? **Item/** Of de Remonstrantsche ledematen , die in alle , oft in't een oft 'ander point der vijf Remonstrantsche Artijckelen blyven steken , ende dat met Godes woort ernstelijck soecken staende te houden , ende daer mede alleen haer leersaem stel len , datse torehet publycke gehoor van't Goddelijcke woordt komen , tot de gemeen schap des Avondtmaels sullen mogen opgenomen worden ; **Heeft de Synodus op bep de/met eendzachtighe stemmen/van alle de thien Classen / ende toestemmende ady ven/van alle de corresponderende leden/van de andere Synoden/ gheoordeelt** : Dat het 78. Artijckel Sijnodi Leijdenfis gheensins te verstaen is , van soodanige Remonstrantsche ledematen , die in alle de vijf Artijckelen te gelyck , staen in't gevoelen der Remon stranten : Dat oock de soodanige , die haer Remonstrantsche gevoelen , in alle , oft in't een oft 't ander point van de vijf Remonstrantsche Artijckelen , ernstelijck met Gods woort soecken staende te houden , geenins voor leersame te houden zijn , ende in geenderleij maniere , tot de gemeenschap des H. Avondtmaels , mogen opgenomen worden . **Wt welcken allen/van wederom nootzakelyck volgen moet** : dat upt geen Kercken onser Provintie by en staet/ eenige Remonstrants-gefinde parsonen/boor ledematen onser Kercken te ontfangen/ soo langhe sy niet van hare dwalinghen affstaende ende tot bet ter verstant ghebruyacht zynde/ de ware rechtsinnighe Leere der Gereformeerde Kercken/bekennen ende aennemen .

De derde steden : Om dat het rechte gebruyck des H. Avondtmaels/ all en Christ geloovigen/die in reynre conscientie ende ongeveynsden geloobe daer toe gaen willen expresselyck verplicht ende verbindet tot eenicheydt des waren gheloofs / ghelyck sulckx d' Apostel Paulus aenwys 1. Cor. 10. vers 17. seggende/Wij veele zijn een broot

ende een lichaem : want wij zijn alle eens broodts deelachtich : **Ende wederom 1. Coz. 12. vers. 12. 13.** Gelijck het lichaem een is ende vele leden heeft, ende alle de leden eens lichaems, hoe wel sij vele zijn. nochtans een lichaem zijn, alsoo oock Christus: want wij alle zijn in eenen Gheest tot een lichaem gedoopt, het zij Ioden ofte Griecken oft dienstbare, oft vrije, ende wij hebben alle, eenen dranck gedroncken, tot eenen Gheest **Ende wederom** ist dat de selve Apostel/ alle de Ghemeente Jesu Christi/ soo ernstelijck ende beweeghelijck bidt ende vermaendt / tot de eenicheyt des waren ghe-
**loofs/ ende dat eenmoedich ghevoelen der salichmakender leere. Op seyd tot de Ghe-
meente van Romē/ Cap. 15. vers. 5. 6.** De Godt der lijdtzaamheijdt ende vertroos-
tinghe gheve u lieden, dat ghij eenfins onder malkanderen ghevoelen meucht in Cri-
sto Iesu, op dat ghij Godt ende den Vader onses Heeren Iesu Christi, meucht eendrac-
telijck, met eenen monde prijsen. **Op schrijft wederom aen de Ghemeente van Coz.**
in de 1. brie in 't 1. Cap. vers. 10. Ick bidde u broeders, door den Naem onses Hee-
ren Iesu Christi, dat ghij alle eenfins spreekt ende dat gheen tweedracht onder u en zij:
maer weest vereenigt in eenen sin ende in een gevoelen. **Ingelijck tot de Gemeente vā
Ephesen in 't 4. Cap. v. 11. 12. 13.** De selve heeft gegeven sommige tot Apostelen,
sommige tot Propheten, sommige tot Evangelisten, sommige tot Herders ende Leeraers
tot volmaeckinge der Heyligen, tot den wercke des dienstes, tot stichtinge des lichaems
Christi, tot dat wy alle komen tot de eenigheyt des Geloofs ende der kennisse des Soons
Godts. **Ende wederom tot de Gemeente van Phelippis schrijft sy alsoo / Capit. 2.
vers. 1. 2.** Soo dan, is daer eenige vermaninge in Christo, is daer eenige vertroostinghe
der liefde, is daer eenige gemeenschap des Geests, zijn daer eenige hertgrondelijcke be-
wegingen ende ontfermingen, soo vervult mijne blijdschap, dat ghylieden eens ghe-
sint zijt, eenderleye liefde hebbende, eenmoedigh ende eenderley gevoelende.

**Siet upt alle de klare getuygenissen van Godts Heyligh woort is openbaer : dat
de waere ende oprechte Kercken Christi nootwendelijck moeten staen / in eenigheyt
des waren geloofs ende dat hei V. Avondmaal des Heeren Jesu Christi / besonder-
lijck daer toe allen ledematen verbindet : Sy lieve hoe ist dan moghelijck dat de Ge-
reformeerde Kercken / de waere ende rechtsinnighe Kercken Christi souden kunnen
blijven? als sy niet wille ende voorzbedachten opset in hare gemeenschap souden ont-
den ontfangen / sulcke ledematen / die in 't ghevoelen der Remonstranten staende ende
volhardende / de eenigheyt des waren gheleofs inde vooznaemste hoofst-
stukken der salighmaekende leere / van de genadige verkiefsinge Godts / van de kracht des doots
Christi / van des menschen natuerlijcke ellendigheyt / van de krachtighe roepinghe
ende bekeeringe ter saligheyt / ende van de seckerere volhardinge der gheloovighe in
den gheloope ende heplighmaeckinge des Geests / 't eenemael versaecken ende tegen-
spreeken? De Gereformeerde Kercken seggen in 't 28. Artijckel haerer belydenisse:
**Dat het is het Ampt ende Officie aller geloovigen / volghende het woort Godts/
haer af te scheyden van den ghenen / die niet van de Kercke en zijn : De selve Gere-
formeerde Kercken belyden oock in den 54. Antwoort des Heydelberghschen Cate-
chismi: Dat de Soone Godts syn Gemeente / tot den eeuwigen leven nytbekoozen/
dooz syn Geest ende Woort / in eenigheyt des waren geloofs / vergadert / beschermt
ende onderhoudt. Hor kunnen dan de selve Gereformeerde Kercken? vooz ledematen
erkennen ende aennemen / soodanige Remonstrants- gesinde Personen / die haer niet
willen afscheyden van den Remonstranten / die blyuen de Kercke syn: nochte oock
belyden ende aennemen willen de eenigheyt des waren gheleofs / 'twelck in de Gere-
formeerde****

formeerde Kercken / uyt Godts Oeplygh Woordt / eendzachtelijck gheleerd wt /
 Vande eerste Apostolische Kercke staet geschreven Actoz, cap. 4. vers. 32. Dat de me-
 niche der geloovigen was een herte ende een ziele: Waer inne/ nadien onse Geref-
 meerde Kercken/ naer uptypsen van Godts Woordt / schuldigh zyn/ de eerste Apo-
 stolische Kercken/ na te volgen/ siet een regelpck wel / dat onse Kercken in gheender-
 lepe wijse/ voor ledematen ontfangen mogen den genen/ die in't gevoelen der Remon-
 stranten staen/ ende daer in begeeren te volhardden.

De vierde Reden is : Om dat Godts H. Woort uytzuckelijck leerd / ende oock
 de eenparige belpdenissen der Ghereformeerder Kercken/ sulcx eenstemmelijck mede-
 bzinghen : Dat dooz de Chzistelycke discipline ende Kercken-tucht / van de Ghe-
 meente des Heeren moeten afgeweert worden / alsoo wel die ghene/ die on-Christe-
 lycke/ ende tegen Gods Woort strydende leere drijven/ als / die een godtloos ende on-
 Chzistelyck leven voeren: Gelyckte sien is in de Openbaringe Joh. Cap. 2. v. 15. 16.
 Daer Chzistus het hoofd der kercke getuygt/ hoe seer hem misjaegt/ de slappigheyt
 ende nalatigheyt in't oeffenen des Kercken-tuchts/ om de valsche leeringhen buyten
 syn Ghe-meente te weeren / als hy alsoo schryft aen de Ghe-meente van Pergannus:
 Alsoo hebt ghy oock, die de leeringe der Nicolaiten houden, het welcke ick oock hate:
 Bekeect u, oft anders sal ick u haestelijck komen, ende sal teghen hen krijghen met den
 swaerde mijns monts. Alle Ghereformeerde Kercken oock/ die den Heydelbergghschen
 Catechismum/ als schryftmatigh hebben aengenomen / belpden daer in/ op den 85.
 Antwoordt/ uytzuckelijck: Dat die ghene, die onder den Christelijcken naeme on-
 Christelijcke leere voeren, soo sy menighmael broederlijck vermaent zijnde, van haere
 dwalingen niet willen afstaen, noch naer de vermaninge der Gemeente niet en vragen,
 door het verbieden der Sacramenten, uyt de Christelijcke Gemeente gheslooten moeten
 worden. Wie kan dan noch soo sticke blindt zyn / dat hy niet en soude mercken/ hoe
 gantsch onbetamelijck ende ongerijmt het is/ eenmael te dencken/ ick late staen/ voor-
 slagen te doen: Dat de Ghereformeerde Kercken soodanighe Persoonen tot hare ghe-
 meenschap souden willen aenmeinen/ de welcke / soo sy a lede bedecktelyck ingeroe-
 pen waren / billpck / naer Godts Woordt ende de ordze der Kercken behoorden uyt-
 geworpen ende buyten gesloten te worden. Want die Remonstrantsche Persoonen/
 die met kennisse ende onderschept/ het gevoelen van de vpf bekende Artycielen / te-
 ghen de leere der Ghereformeerde Kercken wel weten ende verstaen / ende daer inne
 nochtans begeeren/ ende bedingen te volhardden/ ende sulcx tegen het oordeel des Na-
 tionalen Synodi / ende de dagelycksche goede onderrechtighe der getrouwwer Ker-
 ken-bienaren/ die zyn inmers soodanighe Persoonen / die van hare dwalinghen niet
 willen afflaen/ noch oock nae de vermaninge der Gemeente niet en vragen: ende dien
 volggens/ ist soo verre van daer/ datse daer inne spnde / behoorden afghesneden ende
 uytgheworpen te worden: Ghelyck dan oock de particuliere Synodus van Noord-
 Hollandt / al lange voor desen/ volgens Godts Woordt / geresolveert heeft : Dat de
 hartneckinge lasterende Remonstrants- gesinde ledematen vande Gemeente Godts, door
 de excommunicatie oft Christelijcke Ban, met omsichtigheid nae de leere Christi, be-
 hooren afghesneden te worden : Waer mede hem oock de particuliere Synodus van
 Zuidt-Hollandt/ in desen Jaere binnen Doordrecht gehouden / eenstemmelyck / met
 de advypsen der Classen / geconformiert heeft.

De vyfde Reden is : Om dat dooz sulcx inlaeten / vande Remonstrants-ghesinde
 ledematen / inde Kercke Godts een luyde deure soude geopent werden tot inlaetinghe
 van

van allerlepe Secten ende 't boose onkruidt der valscher leeringen: bewijle oock die
 ghene / die van andere Secten ende dwalinghen zyn besmet / op ghelijcken voet sul-
 len versoeken / verdraghen ende tot de gemeenschap der Kercke / toegelaten te mo-
 gen werden: ende hoe salmen oock / met goeder conscientie / andere alsdan kunnen
 weggeren / 't geue men den Aemonstrants-ghesinden soude hebben toegestaen: oft
 salmen / teghens de leere Jacobi Cap. 2. vers. 1. het ghelooue onses Heeren Iesu
 Christi der eerlijckheit, in uijtneminghe der personen hebben, **Oft** meynen de Ae-
 monstrants-ghesinden / dat sy haer soo wel aen den Gereformeerden Kercken geque-
 ten hebben / ofte hare dwalinghen soo kleen ende geringe zyn / dat het een slecht
 dinc is / haer niet dat haer gevoelen tot de ghemeenschap der Kercken op te ne-
 men / Och de Gereformeerde Kercken en hebben noyt bitterder ende schadelijcker
 vbanden gehad als de Aemonstrants-ghesinde zyn / tot op desen dagh / van gheen
 vbanden der waerheyt en is opt ter tijdt der reformeerde leere met senijger ende
 dupvelscher haer ende lafteringe ghescheldet ende te spotte gestelt / als van den Ae-
 monstrants-ghesinden. Hare dwalingen zyn oock niet kleen maer steken na het herte
 van de Christelijcke Aeligie / tot versackeringe van de salichmakende genade Godts
 tot weder inuoeuringe van de oude Pelagiaensche dwalinghen ende voorszant van de
 ongheloobige twijffelingen des Pausdoms / tot wechrueninghe ende vernietinghe
 van de eenige vaste troost onser conscientien / in leven ende sterben. Soude men dan/
 sulcke ghesellen / met sulcke dwalingen besmet zynde / ende daer by willende bliuen
 waerom / sonder voozgaende afstandt ende bekeeringe / tot de ghemeenschap der
 Kercke / ontfanghen ende aenemen / soo en kan ick niet sien / wat Secten ende
 dwael-geesten / de ghemeenschap der Gereformeerde Kercke sal kunnen geweyzert
 ende ontfeydt worden / Sal van de Gereformeerde Kercke alle mans rooswoorden /
Oft wil men daer een Dreck-wagen van maken gelijck onder den Wemmoniten / ee-
 nighe by eenrottinghen alsoo ghenoeut worden / Voorzwaer / soo sulckx van den
 Aemonstrants-ghesinden een mael doozboort konde werden / men soude wel haest
 sien / dat het den meestendeel onder haer / vyz al om wat anders als om de Aeligie te
 doen is / als sy behoudens haer ghevoelen tot de ghemeenschap der Ghereformeer-
 der Kercken / begheeren toelaten te worden. Alle verstandighe mercken licht / dat
 haer prachtijcke allenchkens niet vele vershillen soude / van de Negotiatie der
 Jesuyten die onder den seluen deek-wantel / tot voorszant van de Pauselijcke / Ker-
 ke / behendelijck ghebreuen werdt. Alle voorszichtighe Regenten der Politie ende
 ghetrouwe Bedienaers der Kercken / sien wel / datter gheen bequamer / korter
 ende lichter wech en is / om de Aemonstrantsche Factie / tot onderdrukkinghe bep-
 de van de Wettelijcke Regieringhe ende ware Aeligie / wederom op de beenen te hel-
 pen. Het secreet van dese Diffe / is nu te vooren ghenoechsaem ontdeckt in de ge-
 druckte Verificatie van de Aemonstrantsche Ghedeputeerden van de Zijdt ende
 Hoordt-Hollandtsche Synode die van haer E: aen den Grootmoghenden Heeren
 Staten van Hollandt ende West-Bysslant in Martio Anno 1626. is overghegeuen
 Ghelijck oock het selue meer als te klaer / aenden dagh is ghebracht / dooz den
 Bries van Nicolaes Kiepgheersbergh / aen syn Swagher Hugo de Groot / waer inne
 met handen te tasten is / dat veele aensienelijcke Reghenten deser Landen / alleen
 daerom / het bezieghelpelck Mon-aensicht van de Ghereformeerde Aeligie aentrec-
 ken / datse te vpligher / ende niet te meerder sekerheyt / souden moghen / de ware
 ende

ende openbare Religie deser Landen onderzucken / ende de Remonstrantsche Factie wederom op de beenen te helpen / tot een totale ruine / beyde van de Regeringhe ende de Religie deser Landen. Daerom dan uyt dese Reden sakenlyck blyckit ; Dat het geen Gereformeerden Kercken vry en staet / den Remonstrants-gefinden ledematen / by hare dwalingen hartneckelyck blyvende / tot de gemeenschap vande ware Kercke Christi enighsints aen te nemen / ofte toe te laten.

De seite Reden is : Om dooz het inlaeten ende aen-nemen van de leere vande vry bekende scrijdt-poincten inde Kercke Godes seer schandelyck ghecondemneert ende gebzantmerckt werden / alle de procedueren / die inde Politie ende Kercke deser Landen by publycke auctoriteyt / soo vooz als na den Rationalen Synodum / teghen de selfde vyf Articulen / by de vromme ende ghetrouwe Voorzanders der Regeringhe ende Religie zyn ter handt genomen. Want soo de leere der Remonstranten in de voorszreven vyf Articulen nu verdzagghelyck ende lydelijck ghestelt werdt / in onse Gereformeerde Kercken / soo moet inmer nootsaekelyck volgen ; Dat de Sententien / die by de Geelgeerde Rechters / tot onthalsinghe van den Advocaet Barnevelt / ende tot eeuwige Gebanckenisse van syn compliceen gepronunticert ende geexecuteert syn / ende die voornaemelyck mede / op het in-voeren ende gheweldigh dooz dzyven van dese vzeemde Leere / tot veranderinge van de ware publycke Religie syn ghesundeert gheweest / openlyck / onbillyck ende onrechtveerdigh verklaert werden ; Dat de Prince van Oranien Mauritius Hooghl. Memozie / t' onrecht ende sonder nood / de Magistraten inde Steden / heeft van hare Ampten af-gheset / om datse teghens alle Kerckelycke ordze / teghens diverse Tractaten / Accoorden / Resolutien ende Verdzagen der Vereenighde Provintien / de Unie verbzoocken / ende de leere vande vyf Articulen / met ghewelt hebben soecken in te dzynghen ; Dat sonder nood ende te vergeefs de treffelijcke Rationale Synodus met sulcke groote excessive onkosten / arbejdt / moepte ende swarigheyt / is gehouden gheweest ; Dat het eenstemmigh ende Godtzuchtigh oordeel des selfden Synodi / tot condennatie vande Leere der vyf Articulen / valsch ende onghesundeert is / Dat de ghetrouwe Predicanten ende kercken / die tot Rotterdam / Schoonhoven / Oudewater / Alckmaer / Hoorn / ende op andere plaetsen / uyt de Remonstrantsche kercken uytgegaen zyn / ende met groot perrijckel op haer eygen kosten / de ware / Gereformeerde Leere / in aparte afgesonderde Vergaderingen / gehanthaest hebben / alle te samen / qualyck hebben ghehandelt : Dat de Predicanten ende kercken-raden / die met perrijckel van haer leven / eere ende goedt / de bittere vervolginghe vande Remonstrantsche factie / hebben willen verdzagghen / ende met haeren sandtvastighen pver / oorsack zyn gheweest / dat de voornoemde jegherwoozdighe Magistraeten in de Regeringhe ghestelt / ende de kercken tot haer voozighe fleur ende wel-standt / hersteldt zyn / alle te saemen sotten ende dwafen zyn geweest : Dat veel vooz de repne waerheyt-pverende ledematen / sonder eenige noot / haer hebben laten ontschutteren / ontpoozteren ende met allerley smaetheyt / hoon ende bespottingen / overlaffen : Dat de Gereformeerde Magistraten / die den Synodum Rationael hebben bebozdert / met de Religie / maer de Regeringhe ; niet de Kercke Godes / maer haer eyghen welvaren ; niet de supverhejdt der Leere / maer haer eyghen staetsuchtigheyt ghesocht ende voozghehadt hebben. Somma / soo de Leere der Remonstranten in onse Gereformeerde Kercken verdzagghelyck is / soo zyn alle Remonstrantsche Predicanten gantsch t' onrechte van haere

dienften afghefiet ende te Lande uyt gebannen / ende haer lieden wert / uyt ons eyghen
 doen / rechtveerdige oorzaecke ghegeven / om alle Placcaten der Heeren Staten Ge-
 nerael / ende de volghende iterative Resolutien / der Heeren Staten van Hollandt die
 tegen haer gestatueert ende gepubliceert zyn vooz openbare Tyrannye ende onrecht-
 veerdige verdruckinge / opentlyck / gelyck van haer dagelycks gheschiet uyt te kry-
 ten. Maer gelyck dese dinghen alle / soo valsck / Godtloos / lasterlyck ende grouwel-
 yck zyn / dat gheen Gereformieert Christen / sonder schyck ende grouwel syns her-
 ten / daer aen ghedencken en kan / soo volght oock nootwendelyck / dat even valsck /
 Godtloos / lasterlyck ende grouwelyck zyn / de voozslaghen ende concepten der ghe-
 ner / wie sy oock mogen zyn / die tot openbaere brandmerckinge van alle de vooz-
 schyben reestveerdige proceduren / die tegen de Remonstrantsche factie ghehouden
 zyn / haer niet en schamen te spreken tot accommodatie der Remonstrants-gefinden /
 dat men haer in haer valsck ende onschyftmatigh ghevoelen / staende ende bly-
 vende / vooz ledematen onser Ghereformeerde Kercke / soude aen-nemen ende ont-
 fangen.

De sevende Geden is : Om dat vooz 't inlaten van de Remonstrants-ghesinde / met
 dat haer gevoelen / in onse Kercken / de Remonstrantsche Predicanten rechtvaerdighe
 stoffe ende materie sal ghegeven werden / om de Gereformeerde Kercken / daer ober
 seer bitter ende schammer te lasteren ende te beschimpen / gelyck sulcke oogenschyn-
 lyck blycken kan / uyt het ghene sy alrede in 't naest voozgaende Jaer 1626. in het
 vertoogh van de Joabs kus. Hag. 11. 12. aldus uytgheworpen hebben: Ende ghy
 selfs, seght doch eens; Als ghy de Schapen foeckt te locken hoe verstaet ghy't? Sullen
 sy vrij tot uwe Kercke mogen komen, behoudens de vrijheid, van het gevoelen haerer
 Herderen, dat is, der Remonstranten te mogen belijden ofte niet? Indien jae, waerom
 hebt ghy dan hare Herders geslagen ende verdreven? Of mogen nu de Schapen in uwe
 Kercke wel blijven, met vrije belijdenisse van een gevoelen, om welckers belijdenisse
 wille, ghy hare Herders verstoeten hebt? Dat is wat wonders. Ghy toont wel, dat het u
 maer om den grooten hoop, ende niet om de suyverheit van de Leere te doen is. Nu
 de Predestinatie u lieden te Paerd' gheholpen heeft, nu soud' ghijse wel voor Lackey te
 voet laten loopen, ende om een Oli-koeck overferten, hij heeft uitgedient, &c. Siet uyt
 dit proefken licht te merken / watte helsche monden van binnighe lasteringen / de
 Remonstrantsche Predicanten souden open doen / om de rechtsinnighe Kercken te be-
 schelden / soo de Remonstrants-gefinde ledematen / behoudens haer ghevoelen / tot de
 ghemeenschap onser Kercken souden werden toe-ghelaten: ende dien volgens is daer
 uyt openbaer / dat gheen Gereformeerde Kercken / die de eere Godts / ende der Leere der
 waerhepd schuldigh zyn te maintaineren ende vooz te staen / eenighsins in goeder
 conscientie vermoghen sulcke raedtflaghen ende wercken by der hand nemen / waer
 vooz de warden der waerhepd / rechtvaerdighe oorzaecke souden nemen / de dierbare
 Kercken Jesu Christi / met sulcke bittere lasteringen te verholghen: Insonderhepd /
 nabien oock / vooz sulcken daedt / veele eenboudighe ledematen / die binnen de Kercke
 zyn / seer swaerlyck souden ghearghert werden: jae ontalligke veel meer van binnen
 ontoert ende ontsticht / als van buyten bezredight / veel meer sal men / soo doende /
 van de Kercke verliesen / als tot de selve aenwinnen / ende de Ghereformeerde Ker-
 ken in 't gemeen / sullen eyndelyck verballen in de bestraffinghe Roziantzen / by hem
 ghedaen aen den ghenen / die haere bloodighepd ende verkeerde vzeefe bekleeden met
 den deck-mantel van Godtsalighepd / ende de verbedinghe van de waerhepd / schan-
 delyck

delijck verlatende / even wel boozsichtighe ende sozghbuldighe Dispensiers willen
geachtet zyn/ als hy seyd: Wy hebben langh genoegh gedispenseert / niet alleen niet
winnende / maer oock de onse verliesende / een werck zynde / boozwaer van quade
Dispensiers.

De achtste leeden is : Om dat de salighmaekende ghenade Godts in Christo / die in
de Gereformeerde kercken/ door 't ghebyrck des H. Avondmaels/ nae Christi in-
siellinge/ voorgestelt ende versegelt wordt/ den kemonstrants-gefinden Persoonei/
haer ghevoelen houdende ende daer by blyvende/ gheensins toe en komt/ ende daerom
oock van gheene ghetrouwte upteelders der verbozghentheden Godts/ haer lieden/
in't H. Avondmael Christi/ uach toeghedient ende versegelt werden. Want Godt
de Heere leert uptdrukelijck in syn H. Woordt: Dat syne salighmaeckende ghenade
in Christo / daer van het H. Avondmael een upterlyck tecken ende zeghel is / alleen
den genen toekomt/ die haer selfs mishagen ende versacken / die gheboochen ende
verslagen van herten zyn/ die vermoept ende beladen zyn/ die hongherigh ende boz-
sigh zyn nae der gherechtighheyt/ die haere rechtvaerdighe verdoemnisse na haer
wercken ende verdiensten / upt de Wet des Heeren bekenmen / die haer eyghen recht-
vaerdigheyt voor dreck achtende / in Christo begheeren ghevonden te worden/om
door 't geloove Christi alleen/ voor Godt rechtvaerdigh te syn/ etc. Al waeromme
oock de Gereformeerde kercken / in het formulier / 't welck voor de bedieninghe
des H. Avondmaels opentlijck werdt voorgelesen / met uytghedrukten woorden/
belpden : Dat het eerste stuck van de waerachtighe bezoebinge onses selfs / om tot
onsen troost des Heeren nachtmael te mogen houden / daer in besaet ; Dat een pe-
ghelpck by hem selven bedencke/ syne sonden ende vermaledidinghe / op dat hy hem
selven mishage/ ende hem voor Gode verootmoedige/ etc. Maer de kemonstrants-
gefinde Persoonei/ in haer valsche ende onschyftmatigh ghevoelen/ over de vyf be-
kende Artickelen hartnelijck volhardende / en komen haer / na de fundamenten van
hare Leere niet oprechtelijck voor Godt verootmoedigen / noch haer selven mishage/
maer werden ter contrarie/ hooghmoedigh ende opgeblasen gemaect/ op haer
eygen natuerlycke bequaemheyt ten goede / die sy-lieden / haer selven/door eyghen
bedriegelijckheyt/ teghen Godts Woordt / inbeelden ende wijs-maecten/ want sy
gelooven ende gevoelen: Dat haer geloove in de consideratie ende aenmerckinge Godes,
in't verkiesen ter saligheit, voor gaet, ende niet als een vrucht der verkiesinghe volght;
Dat soodanigh besluit, met het welke Godt geseit wert, niet te letten, op eenige goede
qualiteit, die hij in den selven mensche mocht hebben voorsien, niet bestaen en kan,
noch mette natuere, noch met de H. Schriftuere Godts; Dat in de wille des menschen
niet en mach geschieden soodanighe instortinghe (naemelijck van heyligheyt) als die
naer haeren aert vrij was om, of het goede, of het quade te willen; Dat in de gheeste-
lijcke doot, eyghentlijck te sprecken, de gheestelijcke gaven van des menschen wille
niet en zijn ghescheiden: Dat de vryheit, om wel ofte qualijck te doen, in den mensche
ghebleven is, als een deel van zijn aengheschappen natuere; Dat eenigh werck des men-
schen gaet, voor zijne levendighmaeckinghe, van zijn doot te kennen, te beklaghen
te begeeren en bidden daer uyt verloft te zijn, ende nae 't leven te hongheren, te dorsten
ende te soecken; Dat men den Heiligen Gheest kan wederstaen, als hy in den mensche
werckt, met willen ende voornemen, om hem te bekeeren; Datter veele konnen komen
tot Christum, die nochtans niet komen in der daet; Dat 't geloove ende bekeeringhe
soodanighe gaven zijn, waer mede Godt ons niet en wil beschencken, sonder tusschen

komen, van onsen wille; Dat de volhardinge der ghelooibigen ter saligheyt / hanght aen dese conditien; Dat sij ten strijde bereijdt zijn, in geen ghebreecke en zijn, de goede conscientie niet verliesen ende de genade niet verwaerloosen, &c. Daer dese ende diergelycke gronden der Leere / het herte der Remonstrants-ghesinden inghenomen ende vervult hebben / ende sy-lieden haer eppen goede qualiteiten / mede oorzacken van de verkiepinge ter saligheyt / van haer bekeeringhe ende volhardinghe stellen / daer is in plaetse van ootmoedigheyt ende een ghebroocken hert / een opgeblasene laet-duncken / eypdt van eppen lirachten / ende een ydele roem des vlesches teghen de ghenade Godes / waer dooz sy onbequaem worden / om waerdighe Dirsch-ghenooten te zyn aen de Tafel des Heeren Christi / die alleen den ghebroocken herten / een verbindinghe predickt / die alleen den armen van Gheeste / het Koninckrijck der Hemelen belooft / die alleen den hongherighen met goeden vervult / ende den wycken ledigh wegh sender.

† Dien-volghens blyckt upt desen allen / soo klaer als de Sonne / Dat alle die ghe- ne / die in 't ghevoelen der Remonstranten staen / haer selven onwaerdigh maecten / aller ghenaden Godts / die alleen den vernoopten ende beladen conscientien / in het Hephighe Avondmael des Heeren Christi / toeghedient ende verzeghelt werden / ende sy-lieden daerom / in gheen Ghereformeerden kercken / tot het ghebruick des selvighen Avondmaels / naer Godts Hephighe woordt / inimmermeer kommen toeghelaeten worden.

De neghende lieden is : Om dat Christus Iesus met zyn salighmaeckende weldaden / bepde in 't Woordt ende de Sacramenten / alleen den genen belooft ende voozghestelt woordt / die met een vast ende onghetwijffelt ghelooove ende vertrouwen des herten / hem aemmenen ende ontfanghen / nae luydt van dese ghetuyghenissen der H. Schrifture : Alle die hem aengenomen hebben , dien heeft hy macht ghegeven kinderen Godts te worden , namelijk die in zynen name gheloooven , wie in hem ghelooft , die en wordt niet verdoemt , maer die niet en geloof , die is nu verdoemt : want hy heeft niet geloof in den Naem des eenigh-gheboorenen Soons Godts ; Ick ben dat Broodt des levens , wie tot mij komt , die en sal niet hongeren , ende wie in mij geloof , die en sal niet dorsten ; Soo sij u lieden dan kondt ghij Mannen-broeders , dat u vergheviage der sonden verkondicht wordt , voor desen , ende van allen , daer ghij-lieden niet van en kondt in de Wet Moisis gherechtvaerdicht worden , soo wie aen desen ghelooft , die wordt gherechtvaerdigt ; Sij hebben alle ghefondigt , ende zijn verhindert te komen tot de eerlijckheit Godts ; maer werden om niet gerechtvaerdigt ; Namelyck / uijt zijne genade , door de versoeninge in Christo Iesu geschiet , welcken Godt voorgeheftelt heeft tot versoeninge door 't gelooove in zynen bloede ; ondersoect u selven , oft ghij in een gelooove zijt , beproeft u selven , bekent ghij u selven niet , dat Iesus Christus in u is ? Soo ghij niet eenighints verworpeelijc en zijt : De Schrift heeft het al onder de sonde beslooten , om dat de belofte , uijt den ghelooove Iesu Christi , soude den ghelooivigen gegeven worden : De rechtvaerdige sal uijt den gelooove leven. Siet upt alle dese klare texten van Godts Woordt / is gheheel openbaer ; Dat niemant eenighe ghemeenschap aen Christum ende syne salighmaeckende weldaden heeft / dan die gene alleen / die hem met waere gelooove aemmenen / Ende delwyle het Broodt in den H. Avondmale , de gemeenschap des lichaems Christi is , ende de Drinckbeecker , de ghemeenschap zyns Bloedts , nae de leere Pauli / 1. Coz. 10. vers. : 6. Soo moet oock niet eenen noodtwendighen volgen ; Dat niemant waerdighlyck tot desen H. Avondmale kan toe-ghelaeten worden /

van die hem in den gheloobe bebindet/ ende Christum / dooz 't gelobe/ in syn herte
 heeft woonende: gelyck sulcx alle Ghereformeerde Kercken deser Landen/ oopenlyck
 booz alle de Werelt belyden/ in dat bekent Formulier / 'twelck in de bedieninghe de
 bedieninghe des H. Avontmaels / gebuyckst ende ghevolght wordt. Want in dat
 selfde Formulier / werdt het tweede stuck der waerachtigher beproovinghe syns
 selfs tot het wettelijck ghebuyck des Avontmaels met dese woorden uptgedrukt :
 Ten anderen, onderfoecke een yegelyck syn herte, of hy oock deser gewisser belofte
 Godts ghelooft, dat hem alle syne sonden, alleen om des lydens ende stervens Iesu
 Christi wille, vergheven zijn, ende de volkomen gherechticheijt Christi, hem, als sijn
 eygen toegerckent ende gheschoncken zij, ja soo volkomen, als oft hy selve in eijgener
 persoone, voor alle sijne sonden betaeldt, ende alle gherechticheyd volbracht hadde.
 Daerendoben blyckt upt dat selve Formulier / dat alle opzichte Communicanten
 ende Bisch-ghenooten/aenden Tafel des Heeren waerdichlijck verschijnendt/oopen-
 tlijck booz Godt in't Ghebedt/ even voor't gaen ten Avontmaele / belyden ende
 bekennen : Datse niet en twijfelen ofte Godt sal eeuwelijck hare'ghenadige Vader zijn,
 haer hare sonden nimmermeer toerekenende, ende met alle dinghen aen lichaem ende
 ziele verforgende, als syne lieve kinderen ende erfgenamen. Insgelijcken oock na den
 Avontmale / bekennende wederom alle ghelovighen communicanten : Dat soo sy
 met God versoent zijn door den dootd zijn Soons, doen zij noch vyanden ware, datse
 veel meer sulden salich worden door zijn leven, nadiense hem versoendt zijn Dit is het
 gheloobe / dit is de oude waerachtighe belidenisse der Gereformeerder Kercken /
 van't seker ende ongetwijfelt gheloobe der ghener / die in goeder conscientie / waer-
 dichlijck ten Avontmale des Heeren Christi moghen toegaen / ende ontfanghen
 worden. Van welcke gheloobe ende belydenisse / de Remonstrants-gesinde / by 'tge-
 boelen / van den vijfden Artijckel blyvende / soo vele verschillen / als licht ende duys-
 ternisse/ water en vper / neen en ja. Want de Remonstrants-gesinde / spreekken na
 't gheboelen van den vijfden Artijckel alsoo : Te twijfelen oft men altydt die sal
 blijven die men nu is altydt dien wille ende dat herte houden, dat men nu heeft dat en
 is niet schadelijck, maer prijselijck : Item : 't Moet volgen, dat die eens't gelooove
 heeft, 't selve wederom can verliesen, ende wijders, dat gheen geloovige bujsten bij-
 sonder openbaringhe versekert kan zijn, dat hy altydt sal blijven ghelooven, sonder
 't selve immermeer te kunnen verliesen. Item : De leege die drijft, dat de ware geloov-
 vighen nimmermeer afwijcken is in ende van haer selven, der ware Godtsalicheijt ende
 goede wercken hinderlijck ende schadelijck, soo wel voor diese leeren, als diese hooren,
 ende de ghetrouwe waerschouwinghe des H. Gheestis. teghen de listen des Duijvels,
 worden daer door crachteloos ghemaect. Alle onpartijdighe herten mercken hier
 licht/ hoe rondelijck ende reghelrecht / het geboelen der Remonstranten/ tegen Gods
 H. Woordt ende de oude ware Leere der Gereformeerden Kercken / is sijpende :
 ende met wat een conscientie sy lieden oock / dat Formulier der Ghereformeerde
 Kercken/ in't ghebuycken des H. Avontmaels / als sy noch de Kercken in hadden/
 de eenvoudighe gemeente / hebben comen ende derven voorleesen / namelijk met een
 valsche / ydele / oft lieber afgebrante conscientie / die niet gheschroemt heeft / den
 levendighen Godt ende syne dierbare Ghemeenten / met loose woorden / sonder
 meeninghe ende beven / sin / te spotte te stellen / waer op gheen Christe gemoet sonder schiz-
 ken ende beven / dencken can. Niemandt can oock / met recht / anders van sulcke ghe-
 sellen geboelen / nadiense onder miltanderen / tot gheheelen vernietinghe van het H.

Avontmael des Heeren Christi/ dese leer-poincten byyben : Dat Christus niet en is van eeuwichheid aen, dat simpele Godelijcke wesen des Vaders delachtich : Dat Iesus Christus door zijn lijden niet en heeft verdiendt ofse betaeldt voor onse sonden : Dat het Avontmael geen gebodt Christi en is, daer aen de Christenen hedendaeghs gehouden zijn, **Gelijck sulcker haer Spits broeder Henricus / gewesene Predicant tot Bleswijck / aen den dach heeft gebracht / in syn belydenisse met syn eygen handt gheschreven / ende aen den Hove van Hollandt overgegeven / niet langh voor syn doot / als hy aen de moordadighe ende grouwelpcke conspiratie teghen het leven / van den wydt vermaerden / ende hoogh ghepresen Prince Mauritium H. N. schuldich zynde / openbaerlijck onthalt wierde op den vijften May 1623. Daerom al wast schoon sake / dat niemandt in alle de vier eerste Artijckelen / 't gevoelen der Remonstranten was afghegaen / ende hy noch bleve sicken / in dat vertwiffelt Daeps gevoelen van 't afvallen der Hepligen / van 't ware geloobe ter verdoemenisse van de onsekerhepdt der salighepdt der kinderen Godes / van de ongelooovige twyffelinge aen alle die waerachtighe belosten Godes / die in Godts onseplbare waerhepdt / Christi volkomen verdienst ende de ghetrouwe versiegelinge des H. Gheests / ghegrondet zyn / soo en kan immers sulck een mensche / met gheen goeder conscientie toe treden / tot het gebuyck / van dat H. Avontmael / dat even daer toe van Christe gherichtet ende ingestelt is / om synen gelovighen daer mede pandt ende zeghel te gheben aen hare herten van de ghewisse verghewinge aller harer sonden / in syn bloedt / ende de eeuwige genade Godes haers Hemelschen Vaders / die onveranderlijck vast staet ten eeuwighen verbonde / naer 't wooydt des Heeren by den Propheet Esaiam in 't 54. Cap. Ende alsoo werdt / met dese eenige reden / krachtelijck bewesen / Dat de Gereformeerde Kercken / in goeder conscientie geensins vermoghen / den Remonstrants gesinden / soo langhe sy in haer grove dwalingen blyben sicken / tot de gemeenschap des H. Avontmaels toe te laten / ende tot de eenighepdt der rechtinniger Kercke te ontfaenghen.**

De thende ende laetste reden is : Om dat de Ghereformeerde Kercken / volghens de oude Formulieren / van 't begin der Reformatie af / daer van zynde / gheen kinderen tot den H. Doop toe en laten / om haer met het zeghel der inslijvinge in de Gemeente / tot hare Geestelijcke gemeenschap aen te nemen / als alleen soodanige / daer van de Ouders / de vrienden ofte getuygen openlijck belydenisse doen : Datse de leere der Gereformeerden Kercken, die in 't oude ende nieuwe Testament, ende in de Artijckelen des Christelijcken geloofs begrepen is, bekennen de waerachtige ende volcomen leere der salicheijde te wesen : Datse oock beloven die kinderen, diese laten doopen, alle tot haer verstandt sullen ghekomen zijn, in die leere, naer haer vermogen te onderwijfen. Zoo dan alle Ghereformeerde Kercken / volghende dit Formulier / verplicht ende verbonden zyn / geen kinderen tot het Sacrament des Doops toe te laten / van daer over de eenstemmichepdt der leere der Ghereformeerder Kercken / byz ende openlijck bekendt ende beleden werdt / hoe veel te meer / zyn de selve Kercken verplicht ende verbonden / gheen oude bejaerde persoonen tot het gebuyck des H. Avontmaels toe te laten / als alleen soodanige / die openlijck belijden / ende in goeder conscientie verklarren / haer te sitten in 't eendrachtich ghevoelen ende de leere der Ghereformeerder Kercken / Insonderhepdt / na dien in 't 35. Artijckel / van onse Nederlandtsche Confessie / openlijck verclaert wordt / Dat wy in 't gebuyte des Avontmaels belydenisse onses geloofs doen ende oock der Christelijcker Religie /

Za dat meer is / nabien in 't laeste ghehoudenē Synodo Nationael / in 't Formulier vooz den Doop der bejaerden persoonen gestelt / haer wel expreffelijck werdt afgeepscht / Datse belooven moeten / alle dwalingen teghen het ware Chzisten geloove stryden te verwerpen. Men dese Formulierē zyn alle Geresozmeerde Kercken in konfientie / met een Heplighe verplichinge verbonden / ende dien volghens werdt daer dooz onwederpspeckelijck bewesen / Dat de Remonstrant-gefinde ledematen niet dat haer valsche / onschzifmatich ende tegens de leere der Kercken / soo groflijck stryden / geboelen / in geenderlepe wijsē / tot het Avontmael des Heeren toegelaten / nochte tot de ghemeenschap der Geresozmeerder Kercken / aenghenomen ende ontfangen moghen werden.

De wijlle dan nu / ypt alle dese voozschreven Redenen klaerlijck vooz alle de Werelt blycken kan / dat geen Remonstrant-gefinde persoonen / soo langhe sy in haere dwalinghen hartneckelijck volherden tot de ghemeenschap der Geresozmeerder Kercken en moghen toegelaten werden / sonder de repne leere der salichmakender waerhept te krencken / schadelijcke ende verderffelijcke dwalinghen in de Kercke Godes inne te laten / het rechte gebzupck des H. Avontmaels te schenden / de heplighe banden des Kercken-tuchts te verschuren / den vromen Kercken-dienaren aen openbare ende trouweloose mepnedichepdt schuldich te maecken / veel oprechte eevoudighe Chzistenē swaerlijck te verargeren / de Kercke Godts met valsche hypocryten te verbullen / den verdoolden menschen / in hare dwalinghen te verstercken de billijcke ende rechtveerdige proceduren / teghen den Remonstrant-ghesinden / ghehouden / te brandt-mercken / ende den openbaren vbanden / tot sware ende onberdraghelijcke lasteringen / den mond te openen / soo moet noodtsakelijck volghen / Dat alle opperste Doozstanders der waerhept / ende gheironuwe Opzienders der Kercken Chzisti / daer van een schzick ende een grouwel behooren te hebben / ende dat ter kontrarien haer Ampt is / de vpf bekende Artickelen der Remonstranten / die op d' eene zijde van de waerhept afwijcken op d' andere zijde anders niet / als schuppholen van dwalinghen zyn / niet allen ernst teghen te staen / ende de ghesonde leere der heplijcker waerhept / die ypt der alderfuerste Fonteynen des Goddelijcken Woordts in den Nationaelen Synodo / voort ghezacht is oprecht ende ongheschiedt / naer haer vermoghen te bewazen / Ende wat aengaet den geenen / die ypt de Cudde des Heeren verdwaeldt zyn / die anders gheboelen / ende dooz de nieuwighept der opinien wech gheruickt zyn / Dese moeten se dooz de klaerhept der waerhept sachtmoedelijck onderwysen / oft Godt haer 't eenighen tpdt bekeeringhe gawe om de waerhept te bekennen op dat sy tot beter verstandt gebzacht zijnde / met eenen gheest / mondt geloove ende liefde tot de Kercke Godes ende gemeenschap der Heplighen / souden moghen wederkeeren / ende alsoo ten laesten de wonde der Kercke werde gheheelt / ende alle de leden van dien een hert ende ziele moghen werden in den Heere / Dit is de eenichste wech / om de gedeelthepdt der genoederen / onder onse Landt. saten wech te nemen / buyten 't welke middel vereenighe / alle Geresozmeerde Kercken / die in den Synodo Nationael vergadert zyn geweest ende daer op / in des Heeren vrees / met eendzichtighe pber ende naerstichepdt / naer haer upterse vermoghen ghelet hebben / geen ander hebben weten te vinden / ende oock van niemant ter Werelt / sonder krenckinghe der waerhept / inimmermeer sal komen gebonden worden. Hier by moet men dan stant vastelijck blyuen.

Wellust quaet, seer haest vergaet, Maer duecht en eer, blyft altyt by Godt den Heer.

Dit is de Wet ende de Geboden des Heeren / die Godt op den Bergh
 Sinai in twee steenen Taeffelen / aen den Lepder des volcks Mose verklaerden /
 als in 't Boeck Exodus aen dat 20. Capittel gheschreven staet / hier nae volghende
 kan een peder Mensch sien / hoe ende op wat maniere dat hy tegens een vegelijck
 Gebodt vande selve tot de Massa vande thiene / elck in 't bysonder sich voor den
 val / ende nu noch nae den val nae Godes ordinantie sich most ende moet dzaghen;
 Hoozt beminde Leser nu voozt / hoe ende op wat maniere dat ghy nae de Thien
 Geboden leven moet / sult ghy Godt onser aller Heer behagen / hoozt dan toe / den
 onbegryppelijcken Godt / die eyscht van ons / als hier nae volgen sal / dese / ofdit is
 dan een spiegel vooz Hendrick van Meghen, de Sheboorte / 't Lyden / de Doodt /
 de Begræffnisse / de Oostandingh ende de Hemelvaert Christi is mijn ende veeler
 Menschen eeuwigh leven / ende mede vooz die geen / die dit naebeschreven aenghe-
 naem is: Amen; dese sy dan alles onder verbeteringh: In Doesberg den 2. May
 1655. In 't 70. Jaer van mijn geboorten-dagh.

Eene bestieringhe tot ondersoekinghe der Conscientie.

Het eerste Gebodt: Ghy en sult geen andere Goden hebben, &c.

Op breeckt dit Gebodt.

Die den waren Godt niet en kent. Jer: 4. 22.

Die Godt verlochent in zijn herte / door 't versacken spner teghenwoordigheyt /
 rechtveerdigheyt / barmhertigheyt / etc. Psal: 14. 1.

Die Godt haeten / ende dat door ongheloozsaemheydt bethoonen. Exod: 20. 5.
 Rom: 1. 30.

Die Godt niet en vzeest.

Die Menschen ende andere Creatueren meer vzeest dan Godt. Matthy: 10. 31.

Die sozghlooslijck in openbare sonden leeft / niet vzeesende Godts woozt ofte ooz-
 deelen. 1. Theff: 5. 6. 7.

Die bedroeft is over zijne sonden / alleenlijck upt oorzæcke der straffe. 2. Coz: 7. 10.

Die Godt vzeest alleenlijck nae instellingen der Menschen. Esa. 29. 13.

Die Gods woozt niet en gelooft / maer treckt de Canonike Schryfture in twijfel.

Die aen Gods genade wanhoopt.

Die een doot Geloove heeft sonder wercken. Jac: 2. 20.

Die zijn vertrouwen stelt op den Duyvel ende spne wercken / gelyck sy doen die de
 Waersleggers soecken.

Die de schepselen / rijckdommen / hoogheyt / ende zijne eygene onreypne wellusten
 lieber heeft dan Godt. Ephes: 5. 5.

Die zijn vertrouwen stelt op zijne sterckte / wijsheyt / rijckdommen / Mederijn-
 meesters. 2. Chzo: 16. 8. 12.

Die onder 't Cruyce onverduldigh is. Matthy: 10. 38.

Die Godt tempteert. Matthy: 4. 7.

Die de saken des levens meer soecken / dan 't Koninkrijcke Gods. Matthy: 6. 33.

Die tegen Godt murmureren. 1. Coz: 10. 10.

Die daer disputeren ende houden dat daer geen Godt en is.

Die daer houden ende voorsien / opzien scryvende tegen het oude Geloofte / boozgedrigen / in de schriften der Propheten ende Apostelen. Als ghedaen hebben / Manicheen / Donatisten / Arrianen / Wederdoopers / etc.

Die alsoo een Keligie houdt / als hy gereet is eene andere te volgen. 1. Reg: 18. 21.

Die vol ydelen waens is van Gods barmhertigheyt. Esa: 7. 12.

Die vande bekende waerheyt af valt. 2. Petri 2. 20.

Die tot de Canonike Schryftuere by doet. Deut: 12. 32.

Het tweede Ghebodt. Ghy en sult u geen gesneden Beelt, &c.

Hy verbyzecht dit Ghebodt.

Die Godt in eenigh Beelt voozstelt. Exod: 32. 6. 8.

Die Godt dient in ofte aen Beelden / als Crucifixen ende diergelijcke. 2. Reg: 18. 4.

Die vooz een Beelt neder knielt.

Die tegenwoordigh is ter Missen / houdende zijn herte tot Godt. 1. Cor: 8. 9.

Die de overblijfsels ende gedachtenissen van Afgoderpe bewaert. Exod: 23. 13.

Die daer trout met ongelovige ofte dergelijcke. Gen: 6. 2.

Die verbintenissen van vrientschap maken. 2. Par: 19. 2.

Die Godt na hare sijnlijckheyt dienen. Col: 2. 23.

Die Godt met lippen-dienst eeren. Esa: 29. 13. Gelijk onse gemeene volck doet / die den gantschen godts-dienst stellen in yebelen ende mompelen van 't gheloofte / ende thien geboden / die sy noz gebeden seggen / ende die 't gebed des Heeren spreken / sonder de meeninge te weten.

Die de gedaente der godtsaligheyt hebben / maer de kracht daer van verloochenen. 2. Timoth: 3. 5.

Die de Creaturen aanbidden / als Heiligen ende Engelen. Psal: 115. 8.

Die de Predicatie des Evangeliums niet en willen hoozen. Luc: 14. 19.

Die Godt onachtsaemlyck dienen. Apoc: 3. 16.

Die de aenroepinghe des naems Gods naelaten. Esa: 64. 7.

Die de Predicatie hoozen / maer wanneer sy bestraft worden / grinnig zyn / quastelijck spreken / ende geen profijt en doen. Amos 5. 10.

Die den dienst Gods in 't geheel ofte ten deele veranderen. Deut: 12. 32.

Die in 't openbaer ofte in 't verborzen verbont met den duyvel maken. Psal: 58. 6.

Die tooverpe / waerseggerpe / ende besweeringhe ghebruycken. Deuter: 18. 11. Levit: 19. 26.

Die de Waerseggers om raet vzaegen. Levit: 20. 6.

Die remedi-byteliens ofte figuerliens om den hals hangen / ende haer vertrouwen daer in stellen.

Die Scholen der Keligie ende goeder leeringe verhinderen. Psal: 74. 6. 7.

Die (binnen de palen harer beroepinghe) den goeden stant der Kercken Godts niet en soecken / maer soecken haer eygen salien. Psal: 132. 3. 4.

Het derde Gebodt. Ghy en sult den Naem des Heeren, &c.

Hy verbyzecht dit Gebodt.

Die sonder eerbiedinge den tijtelé Gods in synen rouf ofte praet gebruykt. Col: 2. 19.

10
Die daer sweert eene goede ende gheoozloofde saeckte te doen/ ende hy en doetse niet.

Matth: 5. 23.

Die onbedachtelijck sweert. Jer: 4. 2.

Die in zijnen gemeenen kout gewoonlijck sweert. Matth: 5. 37.

Die den Naem des Heeren lastert. Lev: 24. 16.

Die valschelijck sweert. Ioan: 8. 44.

Die tegen Godtsaligheyt ende eerbaerheyt sweert.

Die met ebelen ende vloecken omme gaet.

Die de schepselen Godts versmaet. 1. Coz: 10. 3.

Die by den Creaturen sweert. Matth: 5. 34. 35.

Die het lot gebzupckt tot verdrijf. Prov: 16. 33/ 18. 18.

Die tooverpe met krupden ofte andere dingen gebzupckt. Deut: 18. 11.

Die upt sprekken ende redenen der H. Schriftuere bootsen maect.

Die na hare Planeten lesen. Esa: 47. 13.

Die Godts oordeelen licht acht. Heb: 3. 16.

Die ongheregelt in Religie leven / ende maecten dat de Naem des Heeren ghelastert werde. 2. Sam: 12. 13. 1. Petr: 3. 15.

Die eene belofte doet van onshoudinghe ofte van andere dinghen die in syne macht niet en zijn.

Die eene geoozloofde beloften doet / ende en houdtse niet. Deut: 23. 21.

Die zegeningen van Godt ontfangt / ende niet danckbaer is. Luc: 17. 8.

Die de waerheyt leert / ende en beleefse niet. Matth: 23. 2.

Het vierde Ghebodt. Gedenckt des Sabbaths dachs, &c.

Hy bzeect dit Ghebodt.

Die daer arbejdt in de dienstelijcke wercken zijner ordinaere beroepinghe. Nehem: 13. 15.

Die openbaerlijck wercke in syne ordinare hanteringhe. Exod: 16. 24.

Die marchten ende jaer-marchten houden op desen dach. Nehem: 13. 15.

Die op desen dach Hogst-werck doet. Exod: 34. 21.

Die tytkoztingen ende vermaeckingen ghebzupcken / waer door de Menschhe afgetrocken wort. 1. Coz: 10. 7.

Die den dach met pdelheyt overbzingen. Esa: 58. 13.

Die den Sabbath alleenlijck houdt in nptwendige maniere van doen. Esa: 1. 13.

Die hem onthepligt door gulsigheyt / ende bronckenschap.

Die zijnen dienstboden oozlof geeft te doen wat haer lust.

Die zijn Hups-gefin niet en bzingt tot de versamelinghe om Godts woort te hooren / ende de Sacramenten te gebzupcken.

Die den Sabbath onder zijn Hups-ghesin in 't bysonder niet en heplight / met het lesen des Woorts / door overlegginge desselven met het gene dat in de Vergaderinge is gehoozt geweest / ende met den Gebede.

Het vijfde ghebodt. Eert uwen vader, &c.

Hy breeckt dit ghebodt

- Die in sijn gemoet maer een gedachte denckt / streckende tot ontteringhe ende ver-
actinghe sijns naesten.
- Die sijne oberste bespottet / versmaet ende slaet. Gen: 9. 22.
- Die hare wettelijke geboden ongehoorzsaem zijn. Rom: 1. 30.
- Die tegen zimen Ouderen ondancckbaer is / ende geenen bystant doen en wil / alst
noot is. 1. Tim: 3. 3.
- Die Godt ongehoorzam is / om haer gehoozsaem te wesen. Act: 4. 19.
- Die hemselfen boven de Magistraet verheft. 1. Thess: 2. 9.
- Die sijn Meester na der oogen dient. Col: 3. 22.
- Die sijn Hups-ghesin / ende die ghene die onder hem sijn onachtsaenlijck regeert /
1. Tim: 3. 4.
- Die slap is om quaet te straffen. 1. Sam: 2. 12.
- Die al te straf is in woorzen ende bestraffingen. Ephes: 6. 9.
- Die haer bupten consent harer Ouderen ten Houtwelijcke begeben.
- Die sich eene maniere des levens upkieset sonder consent zijner Ouderen. Num: 30.
- Die hem selven beter acht als andere. Rom: 14. 10.
- Die oude Persoonen veracht / Levit: 19. 23.

Het sesste Gebodt. Ghy en sult niet dooden.

Hy breeckt dit Ghebodt.

- Die maer een ghedachte in sijn herte denckt / streckende om zijnes naesten leven te
verkercken.
- Die anderen een quaet herte toedzaegt. Ioan: 3. 15.
- Die met haefsticheyt behangen is. Matt. 5. 22.
- Die inwendigen nijt ende tweedacht dzaegt. Jac. 3. 14.
- Die sijf van aerdt is / qualijck te vreden te stellen. Rom. 1. 31.
- Die vol veete ende bitterheyt is. Eph. 4. 31.
- Die andere belacht ende bespot. Gen. 21. 9. Gal. 4. 20.
- Die bitter woorzen ende schimpreden gebzuyck. Prov. 12. 18.
- Die dooz woorzen ofte wercken twist aenrecht. Or. 5. 20.
- Die klijdinge ende roeping pleegt. Eph. 4. 31.
- Die lust heeft om op alle plaetsen over zijnen naesten te klagen. Jac. 5. 9.
- Die een bechtr is. Jac. 4. 1.
- Die zijns naesten lichaem quetsf ofte verminckt. Exod. 21. 24.
- Die geen misdaet vergeben wil. Matt. 5. 24.
- Die vergeben / maer niet vergeten wil.
- Die self wel haert / ende gheene Helmoesse geben wil om den Armen te verlichten.
Luc. 16. 19.

- Die wreetheyt gebuyckt in 't straffen der misdadige. Deut: 22. 6.
 Die den dienstboden ofte arbeysluyden den loon onthout. Jac: 5. 24.
 Die het pant achter hout. Ezech: 18. 7.
 Die met verscheden gewichten ende maten zijn ware verkoopt.
 Die de lantpalen verset. Prov: 2. 2. 18.
 Die zijn goet op woeker geeft : welke simpelick is een man te verbinden het
 principale ende rente op te leggen/ alleenlijck om der leeninge wile. Ezech: 18. 17.
 Die door zijn quaat leven andere oorsaecke geeft tot sondigen.
 Die twiif ende strijt aenrechtē. Rom: 1. 29.
 Die een Dienaer des woorts zijnde dwaelachtigh leert.
 Die slappelijck leert. Jer: 48. 10.
 Die niet met allen en leert. 1. Tim: 3. 2.
 Die eenighsins de saligheyt der Menschen verhindert. Matth: 23. 13.
 Die waechgierigh is.

Het sebenste Gebodt. Ghy en sult geen overspel doen, &c.

Op hzeckt dit Gebodt.

Die een onreyn gedachte denckt/ streckende tot overspel/ ofte tot eenige dergelijcke
 sonden.

- Die een Vrouw aensiet/om die te begeeren. Matth: 5. 28.
 Die bloetschande begaet. Levit: 18. 22.
 Die Sodomiterpe bedriift. 1. Coz: 6. 9.
 Die Hoererpe doet met gehuwede Vrouwen/vrye ofte verloofde Personen. Deu-
 ter. 22. 22.
 Die het Huwelijcx-bedde onnatelijck gebuyckt.
 Die met eene maent-sondissche Vrouweligt. Ezech: 18. 6.
 Die licht gelaet aen-stelt. 1. Coz: 6. 9.
 Die oorsaecken ende verwerklingen tot lusten gebuyckt. Gal: 5. 9.
 Die tot ydelheyt genegen is.
 Die dertele ende lichtveerdige kleederen draegt. 1. Tim: 2. 9. 1. Petr: 4. 3.
 Die lichtveerdigen praet gebuyckt/ende minne-boecken leest. 1. Coz: 15. 35.
 Die in onkupsche plaetsen zijn onneganck maect. Ephes: 5. 3.
 Die in lichtveerdige Schilderpen behagen heeft. 1. Theff: 5. 23.
 Die de danssen hanteert/ daer manne ende vrouwen t' samen danssen. Marc: 6. 22.
 Die geselschap hout met lichtveerdige ende verdachte personen. Prov: 7. 22.
 Die onachtsaem is zijnen kinderen ten huwelijcke te besteden ten bequamen tijde.

1. Cozinth: 7. 37.

- Die Houwelijcken maect van jonge kinderen.
 Die overspel straft met kleene straffen.
 Die meer dan een Wiif t' seffens trout. Gen: 2. 24.
 Die zijn wellust liever heeft dan Godt. 2. Timothy: 3. 4.
 Die sozghrubdigh is om de lusten des vleeschs te volbrengen. Rom: 13. 14.
 Die bordeelen hanteert ende ophoudt. Deuter: 23. 17.
 Die tot yconckenschap ende overdaet begeven is. Ephes: 5. 18.
 Die hemselfen geeft tot wijn/ slaep/ ende gemack. Prov: 2. 13.

Die om Hoererte te hertijden niet en houwet / 1. Coz. 7. 2.
 Die zijn Wijs verstoot anders dan om Hoererde / Matth. 19. 9.

Het sevensste Gebodt. Ghy en sult niet steelen.

Hy bzeect dit Gebodt.

Die maer een gedachte denckt / streckende tot de minste beschadinghe zijns naesten welbaren ende goeden stants.

Die in ledigheyt leeft / 1. Theff. 1. 31.

Die syne beroepinghe niet waer en neemt / Jer. 48. 10.

Die syn goet verquist / ende syn Huys-gesin niet en versorgt / 1. Tim. 5. 8.

Die met synen stant niet te vreden is / maer soeckt rijk te wesen / 1. Tim. 6. 10.

Die de Kercke-goederen verkoopt ende diese koopt / Mal. 3. 8.

Die sulcke dingen verkoopt die middelen zijn ter Afgoderpe / ofte tot enige andere sonden.

Die de Waren verbalscht met opbotsen / pappen / blasen / die donckere Winckels ghebruyckt om de goederen tenen glants te gheben / ende koop-siender te maken.

Die de ghebruecken van syne Waren verswijght.

Die valsche Ghewichten ende Maeten ghebruycken / Levit. 19. 35.

Die bedrieghlijcke woorden ghebruyckt / Proverb. 20. 14.

Die meer vooz syne Waeren neemt dan den rechten Prijs / Matth. 7. 12.

Die syne Huys-lieden onderbruyckt door trecken van syne inkomsten. Habac. 2. 11.

Die de Waeren op-koopen.

Die den Prijs verhooght alleenlijck in aenmerkinghe van den dagh de betaelinghe.

Die ghescheacken geven ofte nemen / Esa: 1. 23. Psal. 82.

Die ghelcende dingen achterhout / Eze. 18. 7.

Die gebonden ofte verpande goederen versteect / Levit. 6. 3.

Die wel te passe zijn / ende haer op den bedel-sack generen.

Die sulcke onderhouden / 2. Theff. 3. 10.

Die om profijts wille quade saken beschermen / ende 't proces verlangen.

Die sonder mate het volck beswaren / Esa: 1. 23.

Die de Kercke goederen verquist / 1. Tim. 6. 9.

Die koopmanschap bruyft met Godts Woordt ende Sacramenten / Mich. 3. 11.
 2. Coz. 2. 17.

Die hem gheneert met yemandt zijn abontuer te vertellen / ende met spelen / Ephes. 4. 28.

Die onbedachtfaemlijck Worze wort / Prov. 11. 15. 17. 18.

Die Menschen-kinderen steelt / om die upt te geven ten houwelijcke / 1. Tim. 1. 10.

Die door diverse de minste spelle neemt / al waert het beste eynde.

Die gestolen goederen ontfangt / ende eenighsins oozlof geeft tot de daet.

Die in handelingen bedroch gebruyckt / 1. Theff. 4. 6.

Die qualijck gekregen goederen niet weder en geeft / Ezech. 33. 15.

Die goederen achter-houdt die tot der Kercken bespoocken zijn / Act. 5. 3.

Die op dieren tijdt verwachten om hare goederen vierder te verkoopen / Amos 8. 5.

Wat negenste Gebodt: Ghy en sult geen valsche getuygenisse spreecken.

Hy vzeect dit Gebodt.

Die slechts een gedachte denckt tot onteeringe zijns naesten.

Die zijns naesten voozspoet benijt. 1. Tim: 6. 4.

Die alleenlijck synen goeden faem soeckt.

Die quaetdenckende is / 1. Coz: 3. 15.

Die hardt ofte onbedacht bonnisse tegen andere geeft. Matth: 7. 1.

Die eens anders woorden ende wercken ten argsten duyt. Matth: 26. 60.

Die penant ten onrechten beschuldigt. 1. Regum 21.

Die openbaerlijck ofte als een achter-klapper geruchten maectt ofte aenbzeught.
Levit: 19. 16.

Die sulcke geruchten ontfangt. Erod: 23. 1.

Die upt quaetwilligheyt de waerheyt spreket. Psal: 52. 1. 2.

Die der Menschen swachheden verbzeppen. Matth: 18. 17.

Die sotten-klap ende gekternpe gebzuyckt. Ephes: 5. 8.

Die een flatterder is. / Pzob: 26. 19.

Die daer liegt / al is het tot noch soo goeden eynde. Zach: 13. 3.

Die eene quade saecke beschermt / ende bestrijt de contrarie.

Die Pasquillen maectt ofte stropt.

Het thiende Gebodt. Ghy en sult niet begeeren, &c.

Hy vzeect dit Gebodt.

Die een quaedt ghedachte denckt teghen synen naesten / al en meent hy't niet te doen.

Die eenige inwendighe vzeught schept in sommighe quade beweginge / al en verwilligt hy niet om die te volbzengen.

Sonden / regel-recht strydende tegen het Evangelium.

Hy sondicht teghen het Evangelium.

Die rondt upt ofte by consequentie lochent dat Christus inden vleesche gekomen is. 1. Joan. 4. 3. 8.

Die Christi bloet onder de voeten treet. Heb: 10. 29.

Die de verghebinghe syner sonden / ende openinghe ter salighejdt niet en gheloofst. 1. Joan: 3. 23.

Die niet boetveerdigh en is / maer hem-selven verhardt in alle quade wegghen. Rom: 2. 4. 5. Jerem: 8. 6.

Dit is een aenspraecke / diemen den krancken doen sal die des noodigh
 hebben/ ende op haer upterste ligghe: Welcke Sprycken Hendrick van Meghen
 upt enige plaetsen der **H. Schryfture** op 't kortste syns vermogens daer upt ghe-
 trocken ende te samen vergadert heeft/ ende dat sonder aenwysingen daer by te voe-
 gen/ die deselve noodigh heeft/ kanse inden Bijbel nae soecken / ende dit alles onder
 verbeteringe : Ge-eyndigt in Doegberg den lesten Julij 1649.

Het Saet der Vrouwen sal de Slangen den kop bertreden / ende
 sy sal hem inde verssenen strecken/ daer toe is verschenen de Soone Godts/ dat
 hy des Dupbels rijk verstoore / eeuwighe bzeught sal over haer hooft zijn/
 bzeugt ende blidytschap sullen sy omgrypen/ smarte ende suchten sal wech moeten/
 uwe dooden sullen leven ende met den lichame opstaen / waerket op ende komet ghy
 die onder der aerde ligt/ gaet henen mijn volck/ in een kamer ende sluyt de deure naer
 u toe/ verbergt u eenen kleynen oogenblich/ tot dat de tooyn vooz by gae/ naect ben
 ick van mijns moeders lichaem ghekomen / naect sal ick weder daer henen vaeren/
 den Heere heeft het gegeven / de Heere heeft het ghenomen / den naem des Heeren sy
 gepresen / ick weet dat mijn Verlosser leeft / ende hy sal my hier naer upt der aerden
 op werken/ ende sal daer naer met dese myne sluyt ontogen werden / ende sal in mijn
 bleesch Godt sien/ den selven sal ick sien/ ende mijne oogen sullen hem aenschouwen/
 ende gheen ander / is niet Ephraim mijn dierbaer Soone ende mijn troetel-kindt.
 Want ick ghedencke noch wel daer aen/ wat ick tot hem gesproken hebbe/ daerom
 bzeekt my mijn herte teghens hem / dat ick my sner ontfermen moet / spreckt de
 Heere / soo waerachtigh als ick leve spreckt de Heere / Heere ick en hebbe gheen
 lust aen den doodt der godtloosen/ maer dat steh de godtloose bekeere van synen bosen
 wesen/ ende leebe / ick wilse verlossen upt der hellen / ende van den doodt bevryden/
 doot ick wil u een vergift zijn / helle ick wil u een pestilentie zijn / ghelijck een hert
 schreyt naer het verssche water / soo schreyt mijne ziele o Godt tot uw / mijn ziele
 dozset naer Godt/ den levendigen eeuwigen Godt/ wanneer sal ick daer henen komen
 dat ick Godts aenghesichte aenschouwe / wat bedroeft ghy u mijn ziele ende zijt soo
 onrustigh in my/ wacht op Godt/ want ick sal hem noch dancken/ om dat hy mijns
 aenghesichts hulpe ende mijn Godt is / wanneer ick maer u mijn Godt hebbe/ soo
 vrage ick noch naer hemel noch naer aerde / wanneer schoon mijn lijf ende ziele ver-
 smachtete/ soo syt ghy doch mijn Godt ende altydt mijns herten troost / ende mijn
 veel/ de zielen der rechtbeerdighen zijn in Godes handt / ende geen quale roertse aen/
 vooz den onberstandigen werden sy aengesien als stozven sy/ ende haer afscheyt wert
 vooz een straffe gherekent/ ende haer heen-vaert vooz een verderben / maer sy zijn in
 bzeede/ wy zijn kinderen der Heplighen/ ende hoopen op een ander leven/ het welck
 Godt gheben sal den ghenen die inden gheloove sterck ende vaste blijven by hem/
 wie volstandigh blijft tot den eynde toe / die sal saligh worden : Komt herwaerts
 tot my / alle die daer belast ende beladen syt / ick wil u verquicken ende uwe zielen
 sullen ruste vinden/ siet dat is het Lam Godts dat des Werelds sonden vzaegt/ alsoo
 lief heeft Godt de werelt gehad / dat hy sner eenigh-geboornen Soone ghegheben
 heeft/ op dat alle die aen hem gelooven / niet verloozen en gaen / maer het eeuwighe
 leven hebben/ ick ben (sejdt Christus) de opstandinghe ende het leven / wie in my
 ghelooft / die sal leven of hy schoon ghestozven waer / ende wie daer leeft ende ghe-
 looft

looft in my / die sal nimmermeer sterben / in myns Vaders hyns syn veele woonin-
ghen / wanneer 't soo niet en ware / ick soudet u geseyt hebben / ick gae heenen u de
plaetse te bereyden / doch ick sal weder komen ende u tot my nemen / op dae ghy syt /
daer ick ben / ick ben de wegh / de waerhepdt ende het leven : Niemandt en komt
tot den Vader dan dooz my / ende dat is het eeuwighen leven / dat sy u den eeuwighen
waerachtighen Godt / ende dien die hy ghesonden heeft Jesum Christum te erken-
nen voor den Zaligh-maeker : Vader ick wil dat daer ick ben oock die geene syn / die
ghy my ghegeven hebt / datse myne heerlijkheyt sien dien ghy my ghegeven hebt :
Want ghy hebt my liefst ghehadt aler des werelts grondt ghelepdt was / daer en is
in geenen anderen zaligheyt / daer is oock geenen anderen naem den menschen ghege-
ven daer in sy mogen zaligh werden : Wanden Heere Jesu getuygen alle Propheeten /
dat dooz synen naem alle die in hem gheloooven verghewinghe der sonden ontfanghen
sullen / waer de sonde machtigh geworden is daer is doch de ghenade veel machtigher
gheworden : Is dan Godt voor ons wie sal tegen ons syn / welke oock synen eeni-
gen Soone niet verschoont heeft / maer heeft hem voor ons allen overghegeven / hoe
soude hy als dan oock niet alles met hem schencken : Wie wil de uytverkozene Gods
beschnldighen ? Godt is 't die haer rechtveerdigh maect wie wilsse verdoemen ?
Christus is voor haer ghestorven / jae veel meer die oock opghewerckt is ende is ter
rechter-handt Godts ende bidt voor ons : Ick ben ghewis dat noch doodt noch le-
ven / noch gheen Creatuere ons mach scepden van de liefde Godts / die daer is in
Christo Jesu onsen Heere : o Heere Jesu ghy volkomen Heplandt / hoe gantsch be-
dzoeft is my mijn herte / hoe beanghsticht is mijn ziele in mynen love : Mijn Godt
ghy hebt my alle myne ghebeenten vermozelt als een Leeuwe : Ick bidde u ghy
wilt mijn beanghsticht ende verlaeghen herte niet vermozelen : Mijn Godt
repekt my utwe ghenaedighe handt / trecht my uyt ende laet my niet in al te groote
dzoefhepdt versticken : Jae mijn Heere ick dancke u oock dat ghy my mijn herte
beroert / my myne sonden te erkennen geeft / ende dat my deselve van herten leet syn :
Want ick ben voorwaer daer over Goddelijck bedzoeft gheworden ende niet tot mijn
schaede / want de Goddelijcke dzoefhepdt die werckt onberouwelijcke beteringhe
ter zaelighepde : Maer waer sal ick nu troost soecken voor mijn bedzoefde ziele ?
Waer sal ick vrede ende ruste vinden voor mijn verlaeghen herte ? By u mijn alder-
goedertierensie Godt / by u alleene ende niemandt anders : Want ghy syt voorwaer
in dese Wereldt ghekomen / om de arme sondaers zaeligh te maecten / heetet oock
daerom Jesus dat is een helper ende Zaeligh-maeker / om dat ghy u volck zaeligh
maerken wilt van haere sonden : Hier ben ick mijn Heplandt / of ick wel een gantsch
groot doch een boedtveerdigh sondaer. Siet ick hebbe utwe troost-rijcke stemme
ghehoort / daer ghy roept : Komt hier tot my alle die daer belast ende beladen syt :
Ick wil u verquicken : Siet daer myn Heere / ick come tot u / jae ick come ende
brenghen u een hoogh bedzoefdt / vermozelt / verlaeghen ende beanghsticht herte :
Och verquickt oock myn ellendighe ziele / och heelt myn sondelpcke consciencie ofte
gewisse / och ghy lieve Lam Godts 't welke des Werelts sonden draegt ende werck
neemt / draegt ende neemt oock wech van my alle schuldte ende sonden / ende vergheeft
my alle mijn misdaedt : Ghy syt oock mijn Heplandt / dat eenighe offer / daer dooz
ick met mynen Godt versoent ben : Want gelyck als Moses inde Woestyne een slange
verhoogt / alsoo syt ghy oock verhoogt gheworden aen den Cruyce / op dat ick ende
alle die aen u gheloooven niet souden verloozen gaen maer het eeuwighen leven hebben :

Ick geloobe jae oock mijn Godt / maer helpt my in myne swackheyt op / jae Heere
 ghy weet alle dingen / ghy weet dat ick aen u geloobe hoe wel met een swack gelo-
 ve / dan noch mit dit myn geringe geloobe sette ick al myn vertrouwen ende toever-
 sicht op u : Ick geloobe aen u myn Zalig-maeker ende twijffele niet: Ick geloobe
 ende betrouwe dat al myn sware ende stinckende sonden / dooz u bloet ende doet ghe-
 wijsselijck geboetet ende betaelt syn: Jae ick weet ende geloobe ende ick betrouwe ende
 ben geluwis myn Verlosser / dat uwe repne ontfangnisse myne sondelpctie ontfanghe-
 nisse syn sal / uwe onbedulekte geboorte hepligt mijne ontrepne geboorte / uwen heylighen
 wandel boetet mynen sondelpcken wandel / uwe vernederinghe is myn ver-
 hooginghe / uwen hellen-anghst is myns hemels-troost / uwe banden syn myne ver-
 lossinghen / uwe smart is myn eere / uwe wonden en slaeghen myne vercieringhe /
 uwe uptvoeringhe myn inboeringhe / u lypden myn betaeltnghe / u verdiensten myn
 los-ghelt / uwe bloedighe doot is dat rechte schuld-offer vooz alle myne sonden /
 uwe ghehoorzsaemheyt is de rechte genoech-doeninge vooz alle myne misdaet / uwe
 helle-baert is my een upt-trekinghe upt het ghewelt der hellen ende des Dupvels /
 uwe opstandinghe is myne gherechtigheyt / ende uwe hemel-baert is myne versee-
 keringhe / dat ick een ghewisse Erf-ghenaem ben des eeuwighen levens ende den He-
 mel die wy dooz u al-reide in hebben : Jae myn Heere Jesium dit alles hebt ghy ge-
 daen / my gheschoncken ende tot een eyghendom ghegheben / uwe Hemelsche Vader
 reckerdt my dat toe soo ghewis of ick het selve al verdient hadde / ende dat gant-
 sche werck der Verlossinghe selve te weghe ghebracht hadde : Zijt dan ghetroost
 mijn ziele / ende verblijdt u want ghy hebt vergheninghe van alle uwe sonden / ghy
 syt vooz Godt rechtveerdig / ghy hebt eenen genadigen Vader in den hemel / ghy syt
 een Erfgenaem des eeuwighen levens / ende hebt het pant uwer erve in u herte: Jae-
 melijck de D. Geest welcke ghetuyghenissen geeft tot uwen geest / dat ghy een kindt
 Godts syt / wie wil u nu beschuldigen lieve ziele ? Hier is Christus die vooz ons be-
 taelt heeft / wie wil u nu aenklagen hier is Godt selve die u los ende vry hepligt ende
 rechtveerdig spreekt: Vrees u dan niet vooz den genen die het lichaem dooden / ende
 de ziele niet vermoghen te dooden / maer vrees u veel meer vooz dien die lijf ende ziele
 verderben mach inder hellen / het stof moet wederom tot aerde werden / ghelpeck het
 geveest is / ende den Geest moet wederom tot Godt komen / die hem gegeven heeft /
 ick hebbe lust af te scepden ende met Christs te syn / t welcke oock veel beter waere:
 d' Boetveerdigē vooz vader doen hy sterben soude / spreekt hy tot den Heere: Heere ge-
 denkt myner wannen ghy in u rieke komt / ende Jesus seyde tot hem: Vooz waer ick
 segge u heden sult ghy met my syn in t Parady / de ziele der rechtveerdighen syn in
 Gods hant ende geen quale roerte aen / vooz den onverschandigen werden sy aengesien
 als slozben sy / ende haer affsheyt wert vooz pyne gerekent / ende haer hecnbaren vooz
 verderf maer sy syn in vreden / de rechtveerdigen of sy al schoon tydelick sterben soo
 syn sy doch in ruste / daer is noch een ruste vooz handen den Volcke Godts : ende het
 begaf sich dat de arme Lazerus sterf / e i hy wert gedragen vande Engelen in Abra-
 hams schoot / ende daer weert hy getroost / ende den rijcken gepnygt / in myns Va-
 ders huys syn beele wooningen / waert so niet ick sou t u geseyt hebben / ick gae he-
 nen u de plaetse te bereyden / ende nu ick gae u lieben de plaetse te bereyden / ick sal
 wederom keeren ende u tot my nemen / op dat ghy-lieden syt daer ick ben : Maer
 wy weten soo ons aerdtf-huys deses Tabernaekels geproochen werdt / dat wy een
 timmeringhe hebben van Godt ghetimmert / een huys niet met handen ghe-
 maekt /

maect / maer dat eeuwig is in den Hemel / lieve ziele hebbet goeden moet / wy hebben liever te verhuysen uyt den lichaem / ende te gaen wonen by den Heere / ghylieden sult my sien / want ick lebe / ende ghy sult oock leven / trachtet naer het gene dat daer boven is / ende niet naer het ghene dat daer op der aerden is / maer naer dat Jerusalem dat daer boven is / dat is beter dan de aerde die onser aller moeder is / ghy Heere mijn Godt doet my konde den wegh tot den leven / by u is vzeughde ende de volheyt ende lieffelijck wesen tot uwer rechter-handt eeuwiglijck / siet over lieve ziele dese wonder schoone ende hoogh-troostelijcke spreucken die uyt den mondt Godts voortghekommen sijn / betuyghen ons dat de zielen der menschen gantsch een ander dingh sijn als de lichamen / want sy sijn geesten ghelijck de Engelen / ende sijn onsterffelijck / ende wanneer de zielen der rechtveerdigen van den lichaem afschepden / werden sy vande Heplige Engelen gehaelt ende gebragen tot Godt / ende sy te huys by den Heere Christus / ende leven in het Paradijs daer boven inden hemel / ende sweten in onuytspreekelijcke eere ende vzeugt / werden lieffelijck ghetroost / in heerlijkheyt / syn in ruste / in vreden ende in Godts handen / sonder alle noot / sonder geklag / sonder angst tauren ende gebzecken / want warmer de zielen van het lichaem afschepden / soo synse by ende wercken sonder het lichaem / want het lichaem is in desen leven de ziele seer beswaerlijck ende hinderlijck / dewijle die zielen dan hier op aerden inde sterffelijcke ellendige lichamen Godt loben ende aenroepen / hem dienen sich in hem verheuyen ende troosten / ende in alle syne wercken sich verquicken / veel meer sullen sy buyten den lichaem sulcke dingen gantsch heerlijk doen ende uytrichten / want sy als dan sonder sonden / sonder swachheyt syn / ende nimmermeer geen hinderinghe hebben / hoozdt doch lieve ziele / dat moet voozwaer heerlijk ende troostelijck sijn / wie soude vooz het sterben growwelen / maer daer en teghen komen de zielen der ongeloovigen terstont in der dupvelen ghelwelt / ende werden ghebragen inde plaetse der pijn / gelijk aen de rijcke mans ziele te sien is / ende syn daer in onruste in onvrede / in angst / in noot / in ach ende wee / sonder eenige troost ende ghenade / in stanck ende dupsternisse / ende in ghestadigh huylen ende tandt-kilappen / tot aen den jonghsten dagh / als dan sal haer ellende eerst recht groot werden / ende nimmermeer ophouden / Heere Jesus Christus mijn troost ende myn blpdttschap / hoe verlanget mijn ziele naer u / . jae gelijk een hert schzept naer het versche water / alsoo schzept oock mijn ziele naer u / mijn ziele dozstet naer u mijnen levendigen Godt / o wanneer sal ick daer heenen komen / dat ik u aenghesichte aenschouwen sal / och hoe sat ende verbzietigh ben ick deses moepelijcken jammerdaels / daer in ick vooz u mynen Godt arbejde / ten exempel van die hier by my syn / moet voozwaer oock seggen met den Hepligen Paulo / het dzucht my bejde hart aen / ick wensche af te schepden / ende mijnen Heere Christus te sijn / 't welcke veel beter ware / maer het is oock noodigh in den vleesche te leven ende vzeucht te schaffen / wat ick verkiesen sal en weet ick niet: Heere Jesu ghy eeuwige wijsheyt ghy weet mynen tyd / myn bagen staen in uwe handen / spant uyt myn Heere warmer ghy wilt / myn herte verlanght naer ruste / jae naer de eeuwighe levendige ruste / om uyt dese dupsternisse tot den lichte in te gaen / uyt het treuren tot vzeugt / uyt de onruste tot vrede / uyt moepelijckheyt tot heerlijkheyt / uyt swachheyt tot volkomenheyt ghebracht te werden: Heere Jesu ghy weet alle dinghen / ghy weet oock dat u myne ziele hertelijck lief heeft: ghelijck Petrus / myn herte verlanght u heerlijkheyt te aenschouwen / siee doch alderlieffe Heplant / hoe vlieten de tranen der liefde uyt myn ogen / merckt

doch hoe dat myn ooghen van blydtschap weenen / ende myn herte van liefde tot u krank is ende suchtet / doxtet / verlaughtet / ende wenscht by u 't hups te syn / ende op ulwen schoot ende armen te rusten / myn Heere ende myn Godt / hoe wel sal 't myn daer gaen / myn ziele sal byzelpck met groote vzeught up troepen ende segghen / hier is 't goet syn / hier is 't goet syn: Heere Jesu ghebdencht aen my in u Rycke / ende spzeect tot myn ziele / heden sult ghy met my syn in het Paradijs: Amen.

Jae myn Heere Jesu / dewijle ghy leeft sullen wy ghewisselijck oock leven / want ghy spt het hooft ende wy syn ulwe leden / soo sullen wy ghewisselijck oock opstaen / soo ghy upt der aerden opghesien spt / nu als ons hooft leeft souden wy dan oock niet leven als ulwe leden / derhalven hoope ick myn Heere Jesu op ulwe vzeughdenrijcke toekomst / ende suchte tot u in dese myne swachheyt: Amen.

Heere Jesu / myn troost / myn vzeugt / myn blydtschap / ghy myn aldergenaemste in myne oogen / laet my sien den dach des vzeugdes / ende des heyls dien ghy ghemaeckt hebt / daer aen wy ons verheughen ende byzelpck syn sullen / o welcke eenen klaeren / schoonen / helveren / lisselijcken dach sal dat syn / die daer eeuwiggh dueren ende geenen about hebben sal / daer in ick hoozen sal vzeugt ende blydtschap / juchen / ende dancken in alle eeuwigheyt / gaet in myn ziele / tot ulwes Heeren vzeught / gaet in myn lichaem in syne eeuwighe blydtschap / in het hups des Heeren ulwes Godts / dat vol grooter vzeugden is / die daer syn heerlyck ende onuytpzeekelijck ende geen eynde hebben sal / gaet in syne vzeught daer nimmermeer treuren syn sal / maer eeuwighe blydtschap / daer ghy alles hebben sult wat u herte wenscht ende begheert / ende daer geen herten-leet komen kan / daer sal syn dat levendighe leven / dat liefdenrijcke byzolicke leven / dat eeuwiggh dueren sal / daer sal geen vpyandt syn die ons verbolgen sal / ende gheen boose lust die ons vervoeren sal / maer groote vrede ende ghewisse ruste / sachte stille ende lieffelycke blydtschap / een byzelpck wesen ende kostelycke heerlyckheyt / eeuwighe saligheyt / ende die Heylige Drieuldigheyt in een eeuwighe Godtheyt in drie Personen / ende drie Personen in een eeuwighe Godtheyt / die wy aenschouwen sullen in eeuwigheyt / ende ons verheughen in den Heere onsen Godt eeuwigghlick / o vzeught boven alle vzeugden / o blydtschap boven alle blydtschappen die nergens mede te vergelijcken en is / wanneer sal ick tot u in gaen / dat ick mynen Godt sal aenschouwen / die in my woont met synen Geest / ick wil heenen ende sulcke groote heerlyckheyt aenschouwen / komt liebe Heere Jesu komt / ende vertoeft met / komt Heere mijn Heylandt komt / Heere ghy troostt aller Heydenen komt / myn licht ende myn Verlosser / komt voer t myn ziele upt den kercker deser ellenden / dat ick come ende ulwen H. name pypse / o eeuwighe rijk / onverganclyck Hemelryck / in u is dat eeuwighe licht ende den vrede Gods / die hoogher is dan alle sinen ende vernuft des menschen upt dencken kan / in u rustende zielen der heyligen / eeuwighe vzeught is ober haer hooft / met blydtschap ende juchen syn sy onwangen / angst ende ellende is verre van haer / Heere myn Godt hoe heerlyck is u Hemelryck / daer in alle Heylighen met u heerschen sullen nae u woordt / met licht ende helveren glants syn sy bekleet / ende draghen goudene kroonen op hare hoofden / sy aenschouwen u van aensichte tot aensichte / ende ghy verheugte vrontomme met ulwen vrede / daer is eeuwighe blydtschap ende geen treuren / daer is eeuwighe vzeught ende gheen leet / daer is eeuwighe welbaert ende geen teghenspoet / daer is een eeuwiggh lieffelyck wesen /

wesen ende geen moepelijckheyt / daer is dat eeuwighe licht ende gheen duysternisse /
 daer is dat eeuwighe leven ende geen doot / daer is dat eeuwighe goet ende geen quaet /
 daer is enckele jeught ende gheen ouderdom / daer is enckel leuen ende gheen eynde /
 daer is enckel vercieringe en geen gebzeck / daer is enckel smuck ende geen ongestalte /
 daer is enckel liefde ende geen haet / daer is enckel gesontheyt ende geen krankheyt /
 daer is enckel juychen ende gheen beswaernisse / daer weetmen van gheen smerten /
 daer hoorzmen geen wee-klagen / daer sietmen gheen droefheyt : Sy swewen in eeu-
 wighe vzeugt ende behoeben vooz gheen quaet te vzeesen / want daer is dat eeuwighe
 goet / 't welcke niet anders is dan Godt den Heere te erkennen / ende hem van aenge-
 sichte tot aengesichte te aenschouwen / zalich zijn die in eeuwigheyt / die upt dit ver-
 dzietigh gebarelich leuen verlost ende tot uwe eeuwighe groote vzeughde ghekomen
 zijn / vzolick plach ick te singen wanneer ick sulcke vzeught betrachte / ick gae in 't
 ruyne springen / mijn herte van vzeugde lacht / mijn gemoet doet sich hoogh stygen
 van dese werelt met macht / verlangh nae sulcke dinghen / de werelt ick gantsch niet
 acht : Godt spt my ghenadigh na u goetheydt : Heere nu laet ulwen dienst-knecht in
 vrede vaeren naer u woort / want myne oogen hebben uwe zaligheyt gesien : Vader
 in ulwen handen beveele ick u mynen gheest / in ulwe handen beveele ick u noch eens
 mynen gheest / ghy hebt my verlost : Heere mijn ghetrouwe Godt : Heere Jesu ont-
 fanget mynen geest : Heer blyft by my want het woort avondt / ende de dach ende het
 eynde heeft sich ghenepgt : Och mijn Heere ende mijn Godt : Jesus Christus mijn
 Salighmaecker blyft by my / mynen alleen wesen den troost / neemt my in u toe-
 ghesepede kinck : Ick segghe in het Hemelryck / dat ulwen Hemelschen Vader my
 ende alle geloovigen toe-gesept heeft. Amen.

Dit is de belijdenisse van Hendrick van Meghens gheloobe : Niemand en kan mijn
 vleesch dat in der aerden gebolven is / wederom daer upt verwecken / dan ghy Heere
 Jesu Godes Soon / ghy mijn Heylandt sult dan dach des oordeels mijn ende alle ge-
 loovighen graeven open doen / ende op-nemen in den Hemel / in het eeuwighe leuen.
 Amen.

Godt is in een wesen Drie /
 Die Drie zijn Godt / ende oock Een /
 Die Een ende Drie isset oock al /
 Sonder die Drie almachten ende Een /
 Ons niemant Zaligh maecken sal.

Ⓞ Heere mijn Godt ick vertoone u alhier mijn lichaem vol van sonden / maer
 barmhertige Godt ick presenteere u daer-en-tegen een ziele vol van berouw.

Mijn ziele weest doch vooz ulwen Godt beschroomt : Want ulwen tijt die vergaet /
 ende de doot komt.

Ⓞ Heere mynen Gode / laet my dooz ulwe goedtheydt nu verwerben / dat ick dese
 myne swachheyt / mach dragen met ghedult / ende dat ick in het eynde myns levens
 zaligh mach sterben.

Ⓞ Een peder mensche lebe inde werelt alsoo vooz synen sterff-dagh / dat het hem naer
 synen doot / aen syn ziele ende lichame te bate komen mach.

Die Godt den Heere vzeest /
 En sal zijn gemoet noch geest /

In boozspoet niet verheffen/
 Noch niet te seer verklaen /
 Als hem oock beelequaen/
 Ende weder spoeden treffen.

Wie sterft ofte wech gaet: Godt de Heere blijft eeuwigh.
 Als sich eens Menschen ziele verheft tot Godt /
 Dan wort sy des Werelts-kinderen tot eenen spot.
 Godt de Heere wil den reysenden Man bewaren in vzeede /
 Ghelijck den Enghel den jonghen Tobias deede.

Des Wereldts goet/ dat dickwils doet: Den Mensch bekoozen: 't Wordt niet
 moeyte vergaert/ ende niet sozge bewaert: Ende niet dzoefheyt verloozen.

Des Werelts hooghste eer ende staet /
 Niet langh en duyzt maer haest vergaet:
 Dit sietmen ten dagen vast over al /
 Hoe hooger staet hoe grooter val.

Het en sterft niet al datter in vzeese leeft: Reemt een exempel vanden Moordenaer
 die niet den Heere Christus zyde aen 't Cruyce hingh.

Al sullen onse lichamen hier tpbelijcken inder aerden bederven /
 Een Mensch die Godzalig heeft geleest/en kan niet qualijck sterben.
 Is pinant wijs/ rijck/ schoon/ jonck/ oudt/ sterck/ ofte groot:
 Ebenwel sullen sulcke Menschen oock sterben haer eppen doot.

Die kinderen Godes al wat deselve overkomt in dit leven/ geluck ofte ongheluck/
 't sy goet ofte quaet/ het selfde komt haer toe door de beschickinghe Godes/ ende al-
 les wat ons toe komt van den Heere dat is goet/ den 26. Februarij 1650.

Bekiert u o Mensch van sonden te doen/ want den tijdt is onsecker wanneer ghy
 sterben sult / oock en weet ghy niet op wat maniere dat de doot u aangrijpen sal/
 oock en weet ghy niet hoe dat de ghestaltenisse van u eynde sal zijn/ ende oock en weet
 de Mensch niet waer ofte op wat plaetse dat hy sterben sal / daerom leeft altijt booz
 Godt ende uwen eben-naesten Mensch alsoo / als ghy zaeligh denckt te sterben.

De ziele is rijck ende zaligh aen wien de consciencie geen schult en reeckent / want
 Godt sal het schult-boeck openen.

Doet het goede en laet het quaet / op dat het u hier namaels niet qualijck en gaet:
 Zaligh gestorven is wel gestorven.

Godt de Heere heeft in het scheppen / de visschen het water gheordineert / ende de
 wormen ende alle andere schepselen der aerde / ende de Menschen naer dat sy mede op
 der aerden nae Godes bevelen geleest hebben/ ten jongsten dage den Hemel.

Sulcken Mensch is rijck / die niet en begeert.

En doet niemant pet / dat ghy niet en wilt dat u geschiet.

En lanckmoedigh ende ghebuldigh Mensch doet hem-selven dickwils voordeel
 ende profijt: Want door haestigheyt ende toorn / wordt ghy altemet u voordeel ende
 uwe gunste quyt.

Misbruyck sietmen by veele Menschen het meest pleeghen.

De Inwoonderen van dese Vereenigde seven Provincien: Behoozen noch dick-
 wils Godes goetheyt te pzijsen / ende te gedencken hoe dat Godt de Heere soo onder-
 wacht ter rechter ende goeder tijdt / tot behoudenisse der Scheunierde Provincien/
 ende de Inwoonderen van dien / den neghenden Augusty ouden stijl 1629. De wijdt-
 beroemde

beroemde ende loffelijcke Stadt van Wesel onder 't ghebiet ende regeeringe heeft gebracht vande Edele Moghende Heeren / myn Heer ende de Staten Ghenerael van dese Vereenighde Nederlanden / ende dat dooz het kloeck beleyt van den Doozuchtighen Heeren mijn Heer den Prince van Orangien / waer vooz Godt die altijt ter rechter tijt gedenckt aen zyn noodtydende volck / nu van my ende vooz altoos soo lange ick leue gedanckt moet wesen / dat syne Goddelijcke goetheyt ons doens den neghenden Augusty 1629. verlossen ende bezijden van veele aenstaende perijckelen ende tyrannie die de Spanjaerden de Inwoonderen van dese seuen Prouintien ghedreghet hadden / van Godt de Heere en laet allen quaden opset niet ghelingen. Psalm: 46. vers: 4. 5. ende 6.

Dit naebeschreuen gebicht is een kort Godtzaligh Gebedt vooz alle behoefdigheyt der zielen ende des lichaems / 't welck ick Hendrick van Meghen, vooz my selven / ende mede vooz alle andere Christenen ghedichteert heb : In Doersbergh den 22. Januarij ouden stijl 1650.

Godt Vader / Godt Soon / Godt H. Geest : Lieben Heer ick bidde u / laet doch verre van my ende alle Menschen zyn / alle het gheene dat ons aen ziele en lichaeme ten verderve van dien mochte toekomen / ende bewaert ons al te saemen vooz allen quaden / niet dooz onse verdiensten / maer om ulve goedhtyts wille : Amen. Godt ghy spt alleen mijn Godt / op wien ick alleen vertrouwde.

Dit is een ander van mijn ghemaecte Ghebeden.

Genadigste Godt / lieve barmhertighe Hemelsche Vader: Ick love ende dancke u van gantscher herten / dat ghy my hynden desen verleden nacht / ende allen den tijdt mijns levens / my van mijn gheboozten dagh aen tot noch toe soo ghenadelijck ende Vaderlijck aen lichame ende aen ziele / ende wat ghy my daer aen verleent ende ghegeven hebt / soo genadelijck behoet ende bewaert hebt: Ende ick bidde u mynen goeden Godt / dat ghy my hynden desen aenstaenden dagh / ende allen den tijdt mynes levens soo lange als 't u believen sal dat ick op der aerden woonen / dat ghy my doch booztaen aen ziele ende lichame ende alle wat ghy my daer aen ghegeven hebt ende noch geven mochte / dat ghy deselve ende het selve alsoo wilt bewaren / dat my daer aen geen schade noch eenigh hinder aen ghedaen mach worden / op dat ick daer dooz ulwen Heplighen Naem by den volcken mach prijzen ende verbeyden / ende tot een danckbaerheyt van soodanige bewaernisse mynen eben-naesten Mensch mach vooz gaen met een Christelijck ende Godtzaeligh leven / daer toe ghy mynen goeden Godt om sulcks te doen / soo wilt my nu ende vooz altoos stercken / ende daer toe bequaem maecken dooz den Heplighen Gheest / niet my alleen / maer oock alle Menschen die ulve hulpe ende bystandt van nooden hebben : Daer toe helpe ons Godt den Vaeder / Godt den Soone / ende Godt den Heplighen Geest: Amen. By my ghedichteert: In Doersbergh den 22. Januarij 1650.

Hendrick van Meghen.

Een Alghemeyne Belydinghe der sonden / ende Gebedt

voor alle noot der Christenheyt.

Des Sondaeghs nae de Predicatie.

Almachtige / barmhertighe Godt: Wy bekennen by ons selven / ende belijden voor u / gelijk het de waerheyt is / dat wy niet weerdigh en zijn onse oogen op te slaen ten Hemel / ende ons Gebedt voor u te brengen : Indien ghy aensien wilt onse verdiensten ende weerdigheyt. Want onse consciencien beschuldigen ons / ende onse sonden die gheben ghetuygenis tegen ons. Wy weten oock dat ghy een rechtveerdigh Richter syt / straffende de sonden der ghenen / welke uwe gheboden overtreden.

Maer o Heere / nae dien ghy ons bevolen hebt / u in aller noot aen te roepen ende upt uwe onuytsprekelicke barmhertigheyt beloofd hebt onse Gebeden te verhooren / niet van wegen onser verdiensten / die geene zijn / maer om die verdienst onses Heeren Jesu Christi / welchen ghy ons tot eenen Middelaer ende voorspreeker voorgheselt hebt. Zoo versaecken wy alle ander hulpe / ende hebben onsen toe vlucht alleen tot uwer barmhertigheyt.

Eerstelijck: o Heere / beneben die ontallicke weldaden / die ghy in't ghemeyne allen Menschen op aerden bewijst / hebt ghy ons insonderheyt soo veel ghenaden ghebaen / dat het ons onmoghelick is die te bedencken ofte upt te spreken: Namelijck / dat ghy ons verlost hebt / upt den jammerlicken dienst des Dyuvels ende alle afgoderye / daer in wy ghebangen laghen: Ende hebt ons geboert tot den lichte uwer waerheyt ende tot der kennisse uwes H. Evangelij: Daer teghen soo hebben wy door onse ondanckbaerheyt dese uwe weldaden vergeten: Wy zijn van u afgeweecken / ende hebben ons eygen begeerlijckheden gevolgt / u niet eerende ghelijck wy schuldigh waren: Dies hebben wy grouwelick ghesondigt : o Heere / ende u grootlijck vertoont / dat wy / soo ghy niet ons woudet handelen / nae dat wy verdient hebben / niet anders souden hebben te verwachten / dan de eeuwighen doot ende verdoemenisse : Jae wy mercken oock o Heere / by be kastijdingen / die ghy ons dagelijck syt toeschickende / dat ghy u ten rechten over ons vertoont. Wani aenghesien dat ghy rechtveerdigh sy / soo en straft ghy niemant sonder oorzaecke. Ende wy sien oock noch uwe handt verheben / om ons noch meer te straffen. Maer al waert dat ghy ons noch veel harder strafte / dan ghy tot noch toe ghebaen hebt: Jae al vielen die plaeghen over ons / daer ghy de sonden uwes volcks Israels mede versocht hebt / soo souden wy nochtans moeten bekennen / dat ghy ons geen onrecht doen soudet.

Maer o Heere / ghy syt onse Godt / ende wy syn maer aerde ende stof : Ghy zijt onse Schepper / ende wy zijn 't werck uwer handen : Ghy zijt onse Verder / ende wy zijn onse Schapen : Ghy zijt onse Verlosser / ende wy zijn die / die ghy verlost hebt: Ghy zijt onse Vader / ende wy zijn uwe kinderen ende Erf-gheenen. Daerom en straft ons doch niet in uwen toorn / maer kastijdt ons genabelijck / ende onderhoudt veel meer dat werck dat ghy in ons door uwe barmhertigheyt begonnen hebt: Op dat de gantsche Werelt wete / ende bekenne / dat ghy onse Godt ende Zalmgmaeker syt. O volck Israel heeft u menighmael vertoont / ende ghy hebtse te rechte ghestraft. Maer soo dickmael alsse sich weder tot u bekeerden / hebt ghyse altijd in ghenaden

aengenomen: Ende hoe swaer dat oock haer sonden waeren / soo hebt ghy nochtang de plagen / die hen toeberept waren / afghelwent van wegen des Verbonts / 't welck ghy gemaect hebt met uwen Dienaeren / Abraham / Isaac / ende Jacob: Ende en hebt alsoo dat Gebedt uwes volcx noyt van u versioten. Nu hebben wy / door uwe genade even in dat selve Verbont / 't welck ghy inde handt Jesu Christi onses Middelaers / tusschen u ende alle uwe geloobigen hebt opgherecht: Ja het is nu soo veel heerlijcker ende krachtigher / nae dat het Christus met synen lyden / sterben / ende in-ganck in syn eeuwighe Heerlichheit / bevestigt ende verbult heeft.

Daerom o Heere / versaeckende ons selven ende alle Menschelicke hope / wy hebben onsen toe-blucht allene tot desen zaelighen ghenaden-vant / door welke onse Heere Jesus Christus / tot een volkomen offerhande zijn Lichaem een-mael aen 't Cruys vooz ons overgebende / ons met u in eeuwigheyt versoent heeft.

Daerom o Heere / siet aen dat aenschijn uwes Gesaluden / ende niet onse sonden / op dat uwen toom door zijn voorzbidde ghestillet werde / ende dat u aenschijn over ons lichte t' onser vzeugden ende saligheyt. Wilt ons oock vooztaen in u hepligh gelept ende bescherminge aen-nemen / ende ons regeeren met uwen H. Geest / die daghelijck meer ende meer ons bleesch met al zijn wel-lusten doodende / ons vernieuwe tot een beter leven / ende in ons voortbzenge waerachtige vruchten des geloofs / daer door uwen H. Name in eeuwigheyt ghelooft ende geprefen werde / ende wy met vperiger begeerte / alle verganckelicke dinghen verachtende / alleen nae de Hemelsche moghen denken.

Ende overmits het u behaeght / datmen bidde vooz alle Menschen: Wy bidden u / dat ghy uwen zeghen strecken wilt over de Leere de H. Evangelij: Op dat het over al verkonndicht ende aenghenomen werde / op dat de gantche Werelt verbult werde met uwer zalighmaeckende kennisse / op dat de on-wetende bekeert / de swacke ghesterckt / ende een pegelijck uwen H. Name / niet alleen met woorden / maer oock met der daet groot maectie ende heplige.

Wilt tot dien eynde ghetrouwe Dienaers in uwen Oogst senden / ende deselve alsoo begaben / datse haren dienst ghetrouwelijck moghen bedienen: Daer-en-teghen wilt yptroepen alle valsche Leeraers / grypende Wolven / endt Huerelingen / die haer eygde eere ende nuttigheyt soecken / ende niet de eere uwes H. Naems alleen / noch oock der armen Menschen welvaert ende saligheyt.

Wilt oock alle uwe Christelijcke Ghemeenten / die ghy over al beroepen hebt / genadelick bewaren ende regeeren / in eenigheyt des waerachtigen geloofs ende God-saligheyt des levens / op dat u rijke dagelijck toeneme ende Satans rijke te schande gae / tot dat u Rijcke volkomen werde / als ghy sult alles in allen zijn.

Wy bidden u oock vooz dat Wereldlijcke Regiment / vooz den Roomschen Keyser ende Koninck / vooz alle andere Koningen / Woysten ende Heeren: Ende insonderheyt vooz onsen ghenadigsten Koninck van Spangien / synen hoogen Raet / Gouverneurs ende Regenten des gantchen Nederlants / oock vooz den eersamen wijfen Raet deser R. N. Gheeft dat haere gantche Regeeringhe daer na ghericht sy / dat de koninck aller Koningen over hen ende harer Onderdanen regeeren moghe. Ende 't Rijcke des Duyvels / 't welck een Rijcke is aller schanden ende lasteringhen / door hen / als uwe Dienaers / lanckx soo meer verstoozt ende te niete gemaect werde: Ende dat wy onder hen een gherust stil leven leypden moghen in aller Godt-zaeligheyt ende eerbaerheyt.

Doorder bidden wy u voor alle onse Mede-broederen / die onder den Paus ofte Turcken vervolginghe lyden / wiltse met uwen H. Geest troosten / ende ghenadelick daer upt verlossen: En laet niet toe / dat uwe Chyristenheyt gantschelijck verwoestet / ende de ghedachtenisse uwes H. Naems op aerden uptgheroept werde / dat niet de vanden uwer waerheyt sich roemen tot uwe oneere ende lasteringhe. Maer indien het uwen Goddelicken wille is / dat de ghevanghen Chyristenen met haren doot der waerheyt ghetuygenisse gheben / ende uwen H. Name prijfen: Soo geeftse troosi in haren lyden / datse sulcks in uwer Daderlicher handt op-nemen / ende daerom uwen wille volgende / volstandigh blijven / 't sy in leven ofte in sterben / t' uwer eeren / tot stichtinge uwer Gemeenten / ende toe harer saligheyt.

Wy bidden u oock voor alle die ghy kastydt met armoede / gebanckenisse / krankheyt des lijfs / ofte aenverctinghe des geests: Troostse alle o Heere / na dat ghy wetet / dat haren nootd is eytschende. Geeft dat hen hare kastydinghe diene tot kennisse harer sonden / ende beteringe hares levens: Wilt hen oock gheben volstandige ghebuldigheyt: Versoetet hare lyden / ende verlostse eyndelijck / op datse uwer goedtheyt verblijden / ende uwen H. Name eeuwiglich prijfen.

Eyndelick: o Heere / wilt ons ende de onse; Mitsgaders alles wat ons aengaet / in uwe bescherminge ende bewaringhe nemen. Geeft dat wy in onsen beroep nae uwen wille mogen leven / ende de gaben / die wy van uwen zeghen ontfanghen / alsoo ghebruycken / datse ons niet verhinderen / maer veel meer tot den eeuwigen leven vorderen.

Sterct ons oock in alle aenverctingen / op dat wy inden geloove stridende overwinnen mogen / ende hier naemaels met Chyristo dat eeuwige leven besitten.

Om dese dingen alle bidden wy u / gelijkkerwijs onse getrouwe Heere ende Zalig-maecker Jesus Chyristus ons selve gheleert heeft:

Onse Vader, &c.

Waer die daedt ondeugdelijck is:	Oock gantsch geen lof geneuglick is.
Daer rust, liefde is, ende vrede:	Daer neemt Godt de Heer syn woonstede.
Maer daet is, twist en nijdt:	Domineert 't vleesch, en men is God quyt.

**Wanneer heeft de Menschrecht berouwd van syne sonden ?
Als hy deselve laet / en nieuwe deugden doet.**

Lichtelijck versmaet den Mensch al: Als hy overdenckt dat hy sterven sal.

Heer staet ons by inden tijdt des noots / ofte wy vergaen :

Want het water in ons tot aen de lippen gekomen.

Mijn veels begeeft u tot kruys en lyden: 't Sal u hier namaels doen verblijden.

Wie sijdt die overwindt.

Daer en gaet niet voor eygen selfs liefde.

Hoe veel is des bosen volcks o Heer? Slaetse inde vlugt, dat s' haer keeren weer.

Al wat den Mensch doet; dat is verganckelijck:

Maer soo den Mensch Godes wille doet; dat blyft eeuwelijck.

Christelijke Exempelen ende Vermaningen voor de jonghe Jeught/ en alle vrome Christ-liebende Menschen/ tot onderwijfinge haerder zaligheyt.

Apocal: 22.

Ick ben die wortel ende dat geslachte Davids, een klare Morgen-sterre, &c.
Wie dorst die kome, ende wie wil die neme dat water des Levens om niet.

1. Eert Godt altydt/ in wat plaetse dat ghy zijt.
2. Godt die Mensch is gheworden/ heeft u verlost van Satans gewelt.
3. Den Mensch en doet niet goets/ ten sy dat den geest Godes in hem is/bevint
ghy sulcx/ verjaegt dien niet u boos doen niet.
4. En hebt u selven niet soo lief / dat ghy ulwen Naesten niet en vergeet.
5. Hebt alle Menschen lief/ die een ongheweynst Godt saligh leven leyden.
6. Wenscht het beste van ulwen Naesten/ die noch na den vleesche wandelen; Ende
die onwetende / den valschen Af-goden dienst noch plegen.
7. Bidt altyt voor de rechtsinnigen die aen Godt gelooven / en bedruyckt zijn.
8. Bedroeft ulwe Ouders niet/ maer eert die u leven langh.
9. Bidt in 't generael voor alle godtsalighe Overigheyt en Regenten die ober u en
andere gestelt zijn; dat God de Heere een welgeballe in hare regeeringe mach hebben.
10. Bemindt alle ghetrouwe Herders ende Leeraers / ende bidt voor deselve; dat
haer leven mach zijn als haer Leere.
11. En vergeet niet na behooren; Een pder Man het syne te geven.
12. Soeckt altyt voor het aenschijn Godes wel te doen; Ende pacht gerechticheyt
altyt na/ soo sult ghy wijs worden/ en van God de Heere vele zegeningen ontfangen.
13. Die inde Natuere gezegent is/ moet denken dat het Godes gaben zijn; Ende
14. Alst u wel gaet/ soo en begeeft u dan niet tot hoogmoet noch stouticheyt/ ende
denckt niet/ dat ghy beter zyt / als die geen die van God in sulche zegeninge niet en
zijn gheraect/ maer houdt u nederigh.
15. Gesontheit/ gonst/ rijkdom ende eer/ met wijsheyt begaest te zijn; komt al
van Godt den Heer.
16. Voorzichtigheyt te plegen/ komt alleen van Godt den Heere.
17. Verteert ende geeft niet wech / dat u selfs niet toe en hoorst.
18. En verzigt niet/ dat ghy niet en denckt te betalen.
19. Spreekt tegen ulwen Naesten niet met een dobbelt Hert of gewynsde Tonge.
20. Bewaert wel dat u eygen is/ ende en begeert niet een ander Mans 't syne.
21. Hy is rijk die niet en begheert/ maer alle Wenschers ende Gierigaerts/ ende
die een ander het syne houden/ zijn seer arm.
22. Een pder wercke naerstig in syn berouf/ daer God de Heere hem in gestelt heeft;
En vrage hem alsoo/ dat hy synen Naesten niet verhorze/ maer gerechticheyt doe.
23. Die veel goets heeft/ liberalick updelst/ sal 't aen Vrienden nimmer ontbzyken.
24. Die veel van hemselfen houdt/ sonder te hebben vreesse Godes/ is vermetenheyt.
25. So ghy een ander doet/ sal 't u selven gaen/ pder dencke daer op/ 't geschiet so.
26. Die sich selven niet en vertrouwt/ die vzaege wijfser om raedt.
27. Weest selver trou/ maer vertrouwt die niet alle/ die de name van Menschje voert.
28. Leest hier in dese Werelt/ alsoo als ghy zaligh denckt te sterben.

29. En geloofst / soo haest niet al datmen u seyt.
30. Geest des eersten Mans segghen / soo haest geen gheloof / maer verhoort oock seer kloetelicken die zijn partye is.
31. Den Menschē sterft hier tydelick wel / die hier namaels by Godt eeuwig leeft.
32. Den Menschē die wel zaligh gestorven is / het is buypen alle twijffel hy sal eeuwig leven: Want de tweede doot en sal geen heerschappye over hem hebben / ghebyuycht die middelen daer toe / ende schickt u leven daer nae.
33. Wilt ghy een ander jagen / ghy en sult selfs niet rusten.
34. Ander Mans sware lasten / ofte moeyten neemt niet te veel op ulwe schouderen.
35. Den ondanckbaren Menschē is haest genoegh gedaen.
36. Swijgt / ende segt niet al wat ghy wel weet.
37. Weerckt altijt het quade niet als ghy wel het vermogen daer toe hebt.
38. Wijst niemandt die Godtloos leeft / ofte om zijn groote goets wille.
39. Houd u woort in u belofte / al soudt ghy schade lyden / principael in't goede.
40. Oerbaert niemandt dat verswegen moet blijven.
41. De Soeckers vande Konst / zijn de Vinders vanden Broot kof.
42. Dliet en wijckt wt den wech der eerloose Luyden / maer saecht ghy gheselschap / tracht altijt by de Broomen te zijn.
43. Vraegt altijt klepen gelt in u Bozse / so en geeft ghy de Waerden / Schippers en Doerluyden niet over.
44. Gebuycht altijt voorszichtigheyt in alle ulwe doen ende beginnen.
45. Indien ghy dwaelt / soo vraegt Wijser om raedt.
46. En verkeert niet het gespreck / of een ander Mans woorden.
47. Denckt dickwils over wie dat ghy zijt / ende wie ulwe Voorstanders zijn gheweest; Ende weest matigh / ende weest niet op-geblasen.
48. Arbeyt in ulwe jonge tijdt / op dat ghy wat hebt te leven in ulwe oude dagen.
49. Hebt altijt lief die u goet doen / ende goet gedaen hebben: want den Ondanckbaren is een grouwel voor Godt.
50. Bemindt de erbare oude Luyden altijt / ende verdraegts inde liefde soo lange sy leven.
51. Wilt u altijt matigen in kleeden / in d'yncken ende eten: Waert ghy doot / ghy wort vergeten / vanden geenē aller-meest / die u goet sullen hebben d' aller eerst.
52. Dat Godt is / dat gheloof ick; Niet onrechtveerdigh is hy / daer op sterf ick.
53. En weest niemandt quaet die u de waerheyt seyt.
54. Die Godt den Heere vrees / en sal zijn ghemoet noch geest: In voorszpoet niet verheffen; Noch niet te seer verlaen / als hem oock veele quaen / en teghen-spoeden treffen.

Dit is een kort Ghebedt.

Godt Vader / Godt Soon / Godt Hepligen Geest: Laet doch verre van my / ende alle Menschen zijn / alle het geen dat ons aen ziele ende lichaem ten verderve van dien mochte toe-komen; ende bewaert ons voor alle quaden: Amen.

Godt gheeft het Al.

Hendrick van Meghen, de Geboorte, 't Lyden ende Hemel-vaert Christus, is myn leven.

Anno 1636. den 26. Iulij.

Dat

Dat God de Heere sich tegens de Menschen alsoo aenstelt, ghelyck de Menschen haer tegens den Heere aen-stellen, ende nae dat sy sijne Goddelycke Eere soecken te betrachten.

Soo als wy ons ter eeren Godes in de Religie / ende naer Godes woordt ende wille dzaghen / ofte soecken te dzaghen / sodanigh we'er / ende dier naer / verleent ons de Heere van den Hemel vroegen ende spaden liegen op de Aerde / ende sodanighen segen geest de Heere / ober al ons doen ende laten / By aldien wy gheen regel en houden / om Godt den Heere van herten te dienen / en om syn Heyligh woordt ende de Religie alleenlyck ende vooz alle dingen d' eere te gheben ende vooz te staen / soo en houdt de Heere oock gheen regel / om ons be-gnae in weer / ende vroegen ende spaden regen te gheben / ende in al ons doen ende laten te segenen.

Als wy geen bequaem we'er / gheen vroegen nochte spaden liegen van den Heere en bekomen / maer dat de heere vooz een tydt de Vensteren des Hemels toe-slypt / ende dattet als eenen staelen Hemel schynende op die tydt niet en regen't / als 't meest op de Aerde van nooden eude dienstigh is / ende als de heere wederom de vensteren des Hemels opent ende ontslypt / dattet al te veel regent op die tydt als 't niet dienstigh ende vooz de vzychten ende 't ghewas der Aerden niet noodigst en is / ende als de heere in den Somer / ende in 't midden van den Somer-tydt onstuyntigh weer ende half Winter-we'er / ende in den Winter / ende in 't midden van den Winter-tydt sacht we'er / ende half Somer-we'er geest / het eene niet het andere confundere-nde / dat komt niet eerst van den heere / ende dat is des heeren schult niet / gelyck de blinde / ongeloovige / onwetende / ende ondankbare menschen / als Murme-reerders tegens den heere / het selvige Godt den Heere wyten / maer daer syn wy selfs eerst oorzack van / om dat wy alles confonderende / Godes cere / syne religie syn woordt / beveelen ende wille so geringe achten / niet anders trachtende / als het ghene dat des menschen ooghe / vleesche / ende de werelt behaeght.

By aldien wy ter eeren Godes / in alles / wattet oock zy / Godes wille / woort Cere / ende de religie betrachten / soo sal de heere in alles wat wy van hem sullen begeren en komen te bidden / wattet oock zy / als wy het naer syne Heyligh wille ende tot syner eeren bidden ende begeren / onse wille doen / in al ons doen ende laten segenen / ende vroegen en spaden regen geben : ende al hoe-wel wy des heeren wille niet volkomentlyck doen nochte volbzengen en konnen / als wy maer alles (seg ick) naer syn woordt ende wille alleenlyck tot syner eeren van herten soekien-ende trachten te doen ende te volbzenghen / niet een hert grondigh verlangen ende wensch / dat wy alles alsoo konden doen ende volbzengen / gelyck de heere ghebedt ende van ons begeert / dat hert-grondich trachten ende soekien / ende die goede ge-negentheyt / ende innerlycke wille / sal ons by den heere strecken ende werden aenge-nomen / als of wy het deden ende hadden gedaen / want in den swarcken ende on-bermoghenden neemt de heere de goede wille / het suchten ende verlangen om te mogen doen / vooz de daet aen / Al ist (seg ick) dat wy tegens onse wille ende danck d'ickwils vallen / ende gaulpck doen.

Alle dinck neemteen Endt, Maer Godt blyft Eeuwigh.

Hendrick van Meghen den eersten september 1636.